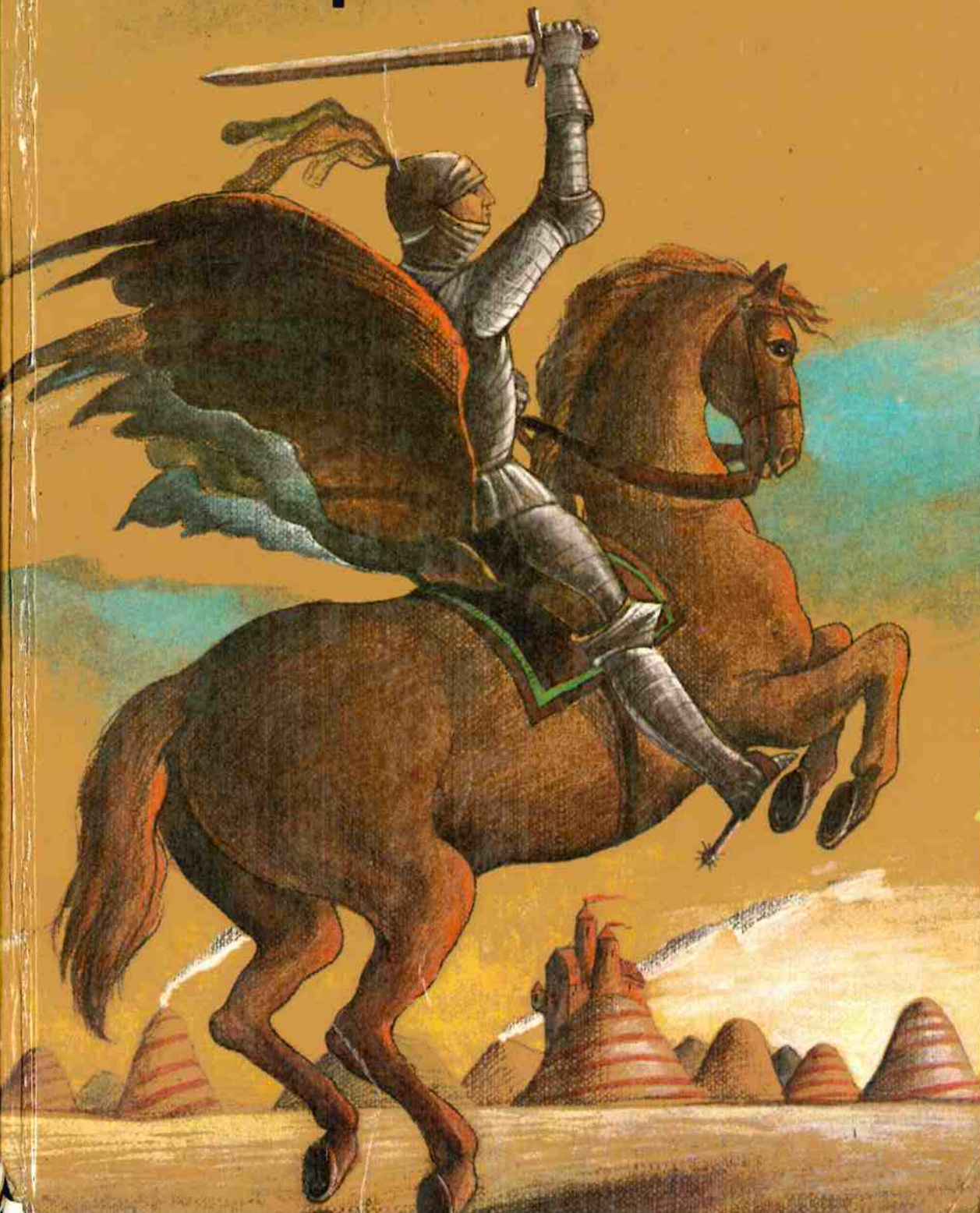

**Sigitas
Geda**

**KARALAITĖ
ANT
SVARSTYKLIŲ**

**Sigitas
Geda**

**KARALAITĖ
ANT
SVARSTYKLIŲ**

POEMOS IR EILĖRAŠČIAI

Dailininkas
GINTARAS GESEVIČIUS

VILNIUS „VYTURYS“ 1989

PAUKŠTĒ ULBUONĒ

I

AUTORIUS

Skyrėsi padangės žalios
Virš linguojančio beržyno...
Vienoje šaly karalius
Trejetą sūnų augino.

Sužinojo tėvo sūnūs,
Kad už devynių kalnų,
Už gūdžių girių, jūrų,
Už pasaulių mėlynų
Irgi driekias karalystė...
Ir karalius ten yra,
O jo rūmuose — pragysta
Paukštė vakaro žydra.

Paukštė toji — stebuklinga,
Ko neklausi — padarys,
Narvas jos tik lingu lingu
Ten, kur žemės vidurys,
Supas vasarą ir žiemą,
Paukštė miega tam narve,
Ošia liepa trikamienė,
Srūva vandenys srove,
O aplinkui marių marios,
Jūra skiauterėm bangų...
Rytą narvas atsidaro,
Paukštė purpčioja dangum.
Ant kairiosios kojos nago
Spindi žiedas su akim,
Deimantu tas žiedas dega;

Kas nutrauks, kas jį nuims,
Tam ir paukštė priklausys...

Daug sūnų tėvams ausis
Jau išūžę, bandė laimę,
Karaliūnų daug jaunų
Už sparnų tą paukštę laikė,
Bet... prapuolė už kalnų,
Ligi šiolei neparjojo,
Liūdi, laukia jų namie
Tėvas, motina senoji,
Broliai, seserys skausme.

VYRIAUSIAS KARALAITIS (*tėvui*)

Tėve, joju paieškoti
Laimės vasaros dienų,
Ten, kur jūrų marių plotai
Už tų girių, už kalnų.

Likite sveiki, broleliai,
Jei negrišiu, nėr ko verkt,
Motin, laimink mano kelią,
Sese, vartelius atverk!

AUTORIUS

Taip išjojo vyreliausias
Brolis paukštės paieškot,
O jaunesnis ir jauniausias
Palydėjo iš paskos.

Atsisveikina ant tilto,
Į turėklus tris kartus
Kerta brolis,— baldu bildu
Aidas ritasi skardus...

VYRIAUSIAS KARALAITIS (*broliams*)

Mieli broliai, jūs kas diena
Čia atjokite risčia,
Ypač naktį, mėnesienoj,
Ypač vasaros nakčia
Bus matyti, ar aš gyvas...
Rausvos kraujo dėmės švies —
Tai jau amen!.. Ūbaus yvas,
Dienos rudenio atvės,
Švies baltai juodi turėklai
Ten, kur kardo ašmenim
Aš kirtau,— vilties turėkit —
Laimė vaikšto su manim...

AUTORIUS

Po dienų daugybės kelio
Už devyneto kalnų
Ir devyneto upelių,
Jūrų marių mėlynų,
Kaip gyva pilis jam stojos,
Ir karalius toj pily...

VYRIAUSIAS BROLIS (*karaliui*)

Nematai, kad aš atjojau?
Kelkis, tėvai! Ko guli?
Kiek turėsiu aš čia laukti?
Pasakyk, kaip rasti paukštę!

KARALIUS (*atsikėlęs*)

Aaa! Atrodo, sapnavau
Gražų sapną... Kas toks būsi?
Iš kurios atjojai pusės?
Paukštės ieškai?

VYRIAUSIAS KARALAITIS

Tik dėl jos atkeliavau!

KARALIUS

Čia, sūnau, ne šiaip sau paukštė,
Ne kokia nors šarka, varna,
Ne lakštingala... Vien sparną
Pamatysi — imsi kaukti
Tu iš baimės, nuostabos...

VYRIAUSIAS KARALAITIS

Kam man reik šitos kalbos!
Pats žinau, kad stebuklinga,
Tik dėl to šita kelionė,
Plepalų namuos nestinga...

KARALIUS

Paukštės vardas? A! Ulbuonė...

VYRIAUSIAS KARALAITIS

Ačiū, dėde! Kur tas sodas?

KARALIUS

Net negirdi! Kvailio šmotas!
Jei gyvybė nebrangi,
Tiesiai jok, giria staigi
Juodu debesiu užguls,
O paskui — kiti vaizdai,
Balos, pelkės, kur lizdai
Ančių, pilna pempių, pilna gulbių,
Šiaip paukštelių įvairių...
Eik toliau, ir vos žydru
Mėliu blykstelės rytai

Ir šviesių gijų šimtai
Paukštės sodą padabins,
Atsivers ir tau akims
Tas stebuklas, paslaptis,
Kur vaidenos per naktis.

VYRIAUSIAS KARALAITIS

Joju, joju! Jau matau!
O karaliau! Ačiū tau!
Aš buvau gal per šiurkštus,
Nes po svetimus kraštus
Besibastančiam, deja,
Rūstis kaupias širdyje.

AUTORIUS

Aš turiu atsiprašyti,
Kad nemoku aprašyti,
Kaip atrodo tas beržynas,
Koks gražus Ulbuonės sodas.
Pats kišk galvą — kas per guotas!
Kiek beržų žaliom skarelėm!
Džiūgauja smagus vyrelis,
Murma, braunas per tankynę
Ten, kur liepa trikamenė,
Liepoje — auksinis narvas...
Laukia, laukia... Velnias — sparvos,
Musės, skruzdės ir uodai...
Šlamšt pašlamšt kažkas... Antai!
Visas sodas suskardėjo,
Tartum kas dainuot pradėjo
Tūkstančiais laibų balsų,
Kaip gražu! Bet ir baisu!

Paukštė, žėk, iš kairio šono
Atslenka...Kas per Ulbuonė!

Ką ten feniksas ar povas,
Čia ne paukštis, o valdovas,
Paukščių paukštis, paukščių paukštė,
Gera būtų pasidžiaugti,
Kol aušrinė sužibės...
Nerekėjo man burbėt!
Jau giesmė jos rimsta, tyla,
Grimzdama į naktį gilia.

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Visi jau sumigo, nė dvasios gyvos,
O kas man pratartų — „Paukštuže, miegok!“
Visi jau sumigo, tik aš negaliu
Net bluosto sudėti pavėnėj gėlių,
Pavargo man akys, pavargo širdis,—
Esi kur nors žemėj tasai, kur girdi?

VYRIAUSIAS KARALAITIS

Esu aš, paukštele, girdžiu aš! Girdžiu!
Užmik, Ulbuonėle padangių skaisčių!

(Staiga suklinka)

A-a-a! A-a-a!

AUTORIUS

Tai paukštė sukirto
Tam kvailiui sparnu,
Jis beržu pavirto
Pakriūtėj kalnų.

O paukštė lekioja,
Lekioja ir vėl,
Ir niekas nežino,
Kodėl taip, kodėl...

II

AUTORIUS

Du broliai gyveno tėvėlių namuos,
Sulaukė gegužio, sulaukė žiemos,
Vyriausias negrižta,
Reik eit pažiūrėt...
O kaipgi tie kirčiai turėklus žėrės?
Ir mato jie — kraujas
Jau sunkias vienam...

JAUNESNYSIS KARALAITIS

Skaudėjo man galvą
Naktim ir dienom,
Širdis mano daužės,
Atrodė, išlėks...

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Ir mano širdelė
Tarytum pelė
Spurdėjo, spurdėjo...

MOTINA

Ir man kažkas dėjos!

TĖVAS

Ir man kažkas dėjos!

Prapuolė vyriausias,
Reik žirgą balnot,
Sūneli brangiausias,
Nebuvo dienos,

Kad mes neminėtum tavęs...
Kur dabar
Galvelė šviesioji?
Kas ją beparves?

AUTORIUS

Išjojo antrasis.
Šiauriniai kalnai
Ir upės, ir jūros prieš jį mėlynai
Ir vėl viskas spindi kaip broliui pirmam...

Dėkokime, broli, visiems nemunam,
Kad galime joti, kad saulė skaisti...

Karalius antai, atsikėlęs anksti,
Pamatė vaikiną...

KARALIUS (*pats sau*)

Ar čia ne tas pats?
Ką regiu?
Ką matau?

JAUNESNYSIS KARALAITIS

Tas pats! Kas tas pats?
Gal vaidenasi tau?
Gal matei mano brolių?

KARALIUS

O kaipgi! Jaunuoli,
Prajojo čia andai toks vyras šaunus
Ir dingio sakytum melsvuos vandenuos.

JAUNESNYSIS KARALAITIS

Sakyk, kur nujojo? Kuriuo sukt keliu?

KARALIUS

Į girią, į girią! Tarp tų didelių
Skroblynų, tarp slyvų ir tarp ąžuolų,
Tu jok, tik nebūk kaip anas įžūlus,
Prapuolė tas brolis, prapulsi ir tu...

JAUNESNYSIS KARALAITIS

Nelabai suprantu,
Ką tu čia, seneli, iš ryto pliauški,
Šis tas, tiesą sakant, man ima aiškėt...

KARALIUS (*pyktelėjęs*)

Aiškėt! Mat aiškėti jam ima! Žioplys!
Žmogus — tau ne koks nors laukų gyvulys,
Kad lėktų į priekį, išvertęs akis...
Prisėstum, kiti tau daugiau pasakys.
Klausyk jų. Juk žodis žmogaus iš širdies
Daugiau negu balnas ar žirgas padės...

JAUNESNYSIS KARALAITIS

Nėr ko man klausyti tavų tauškalų!
Kur sukti,— aš klausiu? Kuriuo gi keliu?

KARALIUS

Jok tiesiai, jei laiko prisėst neturi,
Tegul tau patars vanagai keturi!

AUTORIUS

Vėl turiu atsiprašyti,
Kad nemoku aprašyti,
Koks gražus tasai beržynas,
Didelis Ulbuonės sodas...
Kyštelk galvą — kas per guotas,

Kiek beržų žaliom skarelėm!
Džiaugiasi ir tas vyrelis,
Braunas tiesiai per tankynę
Ten, kur liepa trikamenė,
Liepoje — auksinis narvas.
Šįsyk dar piktesnės sparvos,
Musės, puspročiai uodai...
Šlamšt pašlamšt! Antai, antai!
Visas sodas sužibėjo,
Tarsi gūsis karšto vėjo
Pūstelėjo man veidan,
Tarsi veidrodžio stikluos
Berno vyzdžiuos dideliuos
Viskas dvejintis pradėjo!

Paukštė — žaibas ar ugnis?
Dreba mano sakinys.
Tai bent kaklo vėrinys,
Tie karoliai, auskarai,—
Viskas mėlynai, žydrai
Deimantų kaskadom pilas!
Mainosi dangus ir šilas.

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Visi jau sumigo, nė dvasios gyvos,
O kas man pratartų — „Paukštuže, miegok!“
Kas galvą paglostys, išpins kaseles,
Budės atsisėdęs prie narvo šile?

Viena aš pasauly, tai kas, kad graži,
O tujen, kur žvaigždę per dangų neši,
O tu, kur lapelį mažiausią verti,
O tu, kur alsuoji prie žemės... girdi?

(Jaunesnysis karalaitis tyli)

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Visi jau sumigo, nė dvasios gyvos,
O man kas išartų — „Paukšte, miegok!“

JAUNESNYŠIS KARALAITIS

Užmik, Ulbuonėle!

(Suklinka)

A-a-a! A-a-a!

AUTORIUS

Tai paukštė sukirto
Tam kvailiui sparnu,
Jis beržu pavirto
Pakriūtėj kalnų,
O paukštė lekioja,
Lekioja ir vėl,
O kas pasakytų,
Kodėl taip, kodėl? — — —

III

Ū-ū-ū! Kaukia vėjas.
Atėjo žiema.
Tin, tin, tin! Skamba dalgis.
Vasarėlė linksma.
O vienas brolelis liūdna širdele
Po kiemą sau vaikšto, seselė šalia,
Motulė šalia ir tėvelis niūrus,
Tik brolelių nėra.

Reikia eit prie tvoros,
Prie tilto turėklų,
Tačiau ir baisu...
Jie mirę, o aš čia
Dar gyvas esu...

Nuėjo brolelis ir mato — rausvai
Sunkias sultys iš medžio... „Vai, vai!“ —
Širdelei jis šnabžda: „Neplak!
Sesele, padėk man gražiai apsisegt!
Padėk man balnoti žirgelį,
Reik jot,
Reik gelbėti brolius,—
Iš spąstų vaduot!“

JAUNIAUSIAS KARALAITIS (*joja*)

Kaip snaudžia, kaip miega
Pasaulis tylus,
Kaip vasaros sniegą
Į beržus žalius
Man beria vėjelis,
Dangus ir žvaigždė...

O kurgi broleliai?
Kodėl negirdėt?

O kas man iš žemės
Ir jūrų žvaigždės,
Jei broliai numirę,
Jei vienas likau,
O kas man iš tavo
Žvaigždelių, dangau?

Prijojau aš rūmus,
Kažin kas matyt,—

Lyg plaktų ir šviestų
Didžiulė širdis.

KARALIUS (*sėdi žvaigždėtame soste*)

O kas ten atjoja,
O ką ten regiu?
Lyg uždanga kristų

Tamsi ant akių.
Dar vienas jaunuolis
Pasaulio keliais,—
Gal jis man tą mįslę
Senatvėj atskleis,—
Kodėl nesugrįžo
Anuodu atgal?
Kodėl kas tik gyva
Prapuola... O gal...

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Kol kas aš dar nežadu
Sukti atgal...
Sakyk, kur nujojo
Anie mano broliai?..

KARALIUS

Keliu link bedugnių baisių, didelių...

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Kalbėk paprasčiau!

KARALIUS

Ilgai gyvenau aš ir daug ko mačiau...
Kam reikia tos mūsų kalbos, šitų žodžių?
Jok tiesiai!
Te žirgas pats brastą užuodžia!

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Dėkoju, karaliau!
Galbūt susitiksime!

KARALIUS

Laimingai, sūnau!
Kitas laikrodis tiksi
Senatvei atėjus...
Ne tas, kur jaunystėj!
Kitaip pučia vėjas...
Linkiu nepaklysti!
Sučiupęs paukštelę,
Padėk man ant grabo
Bent vieną plunksnelę!

AUTORIUS

Trečiašyk atsiprašyti
Reik — nemoku aprašyti
Paukštės sodo,
Paukštės grožio,
Viskas taip žaviai atrodo,
Kad belieka užsičiaupt.
Vyras bando atsiklaupt...

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Užmigo pasaulis, nė dvasios gyvos,
O man kas ištartų — „Paukštuže, miegok!“
(Tyla)

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Užmigo pasaulis, nė dvasios gyvos,
O man kas ištartų — „Paukšte, miegok!“
(Tyla)

PAUKŠTĖ ULBUONĖ (*labai gailiai*)

Užmigo pasaulis, nė dvasios gyvos,
Kas man pasakys — „Paukštužėle, miegok!“

AUTORIUS

Tris kartus maldavo paukštė,
Tris sykius ji gailiai inkštė,
Nieko gero nesulaukus,
Ėmė jos galvelė linkti,
Įsikraustė į narvelį,
Kiša snapą po sparnu,
Kas tik gyva, kas tik žalia
Supa sapnas malonus,
Vien jaunėliui neužmigti,
Jis išlindo iš žolių,
Žengė vieną, antrą žingsnį...
Koja šit su žiedeliu!
Capt už žiedo ir nutraukė
Jį nuo nago su kaire,
Kokį sprindį pasitraukė —
Vėjas trenkė dureles,
Paukštė strykt, kad ims blaškytis,
Rėkti, cypti, šokinėt,
Daužės, kol pradėjo švisti
Iš kairės ir dešinės.
O po to staiga nurimo
Ir, nuleidus galvą žalia,
Jau pailsus ir užkimus,
Pusbalsiu išskiemeno...

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Kas žie-de-lį man
Nu-mo-vė,

Tam nuo šiol aš
Pri-klau-sau...

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Pamanyk, kas per naujovė!
Pasiglemžus brolius sau,
Dar jinai man pučias, vaipos...
Čia galėsi sau palaipiot...
Kur, sakyk, yra brolužiai?

PAUKŠTĖ ULBUONĖ (*visai atlyžusi*)

Paklausyk, kaip medžiai ūžia...

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Ne klausyt aš čia atjojau!
Paklūpėsi man prie kojų!

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Negi nieko negirdi?

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Neramu kažko širdy,
Ypač kai žvelgi į beržus
Su baltaisiais marškiniiais,
Su plaukais žaliais, švelniais...

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Ne beržai, o tavo broliai!

JAUNIAUSIAS KARALAITIS

Kaip galiu juos atžavėti?

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Smėlio saują berk, narsuoli,

Kai pradės dangus rausvėti,
Ant šitų beržų kamienų...

JAUNIAUSIAS KARALAITIS (*semia ir bar-
sto, beržai virsta žmonėmis*)

Jau regiu brolelį vieną!
Jau abudu brolelius!..

VISI TRYS BROLIAI

Ir kitus dabar žalius
Beržus verskime į žmones!

BERŽAI-ŽMONĖS

Ak, iš kur šita malonė!
Vėl mes girdim ausimis,
Vėl mes regim akimis,
Galim vaikščioti po molį,
Tiek stovėję... Ačiū, broli!

*(Visi klaupia aplink jaunėlį, bučiuodami rū-
bų kraštelių. Šis vaizdas kerintis, nes kiti ber-
žai — dar tik perpus atvirę...)*

JAUNIAUSIAS KARALAITIS (*paukštei*)

Na gerai, dabar čiulbėki,
Savo sielvartą išlieki,
Apsakyk pasaulio grožį,
Kas tau širdį graužė, ošiant
Girių medžiams naktimis.

PAUKŠTĖ ULBUONĖ

Noriu būti su jumis!
Noriu aš su žmonėmis
Nuo šitos dienos gyventi,
Savo giesmę jiems skardenti!

Žemės demonai pikti
Kitados mane užbūrė...

BROLIAI IR ATKERĖTIEJI

Traukime dabar raiti
Linkui tėviškės, link jūros!

AUTORIUS

Kas ant elnio, kas ant briedžio
Į namus dabar išjojo,
Joja dieną, antrą, trečią,
Kiek pavargo ir sustojo.
Valgyt išvirė, užmigo,
Jūrų bangos tykiai, tykiai
Smėlio kopą glamonėja...

VYRIAUSIAS KARALAITIS (*jaunesniajam*)

Kai klausau aš šito vėjo,
Piktos mintys man sukyla.
Suradau užburtą šilą,
Suradau Ulbuonę paukštę...

JAUNESNYSIS KARALAITIS

O paskui — prigėrei šaukšte!

VYRIAUSIAS KARALAITIS

Pats ne ką laimėjai irgi!

JAUNESNYSIS KARALAITIS

Taigi reikia tą prigirdyt...
Visa kita — nesvarbu...

AUTORIUS

Jaunį pagriebė abu
Ir, kaip maišą įsiūbavę,

Tēškē jūron ī bangas...
O! Bent mirktelešu kas!
Vējas pučia tykiai, tykiai
Smēlio kopā glamonēja,
Broļiai, miegančius palikę,
Iriasi namo prieš vėjā,
Paukštę vežasi Ulbuonę,
Džiaugias kaip normalūs žmonės...

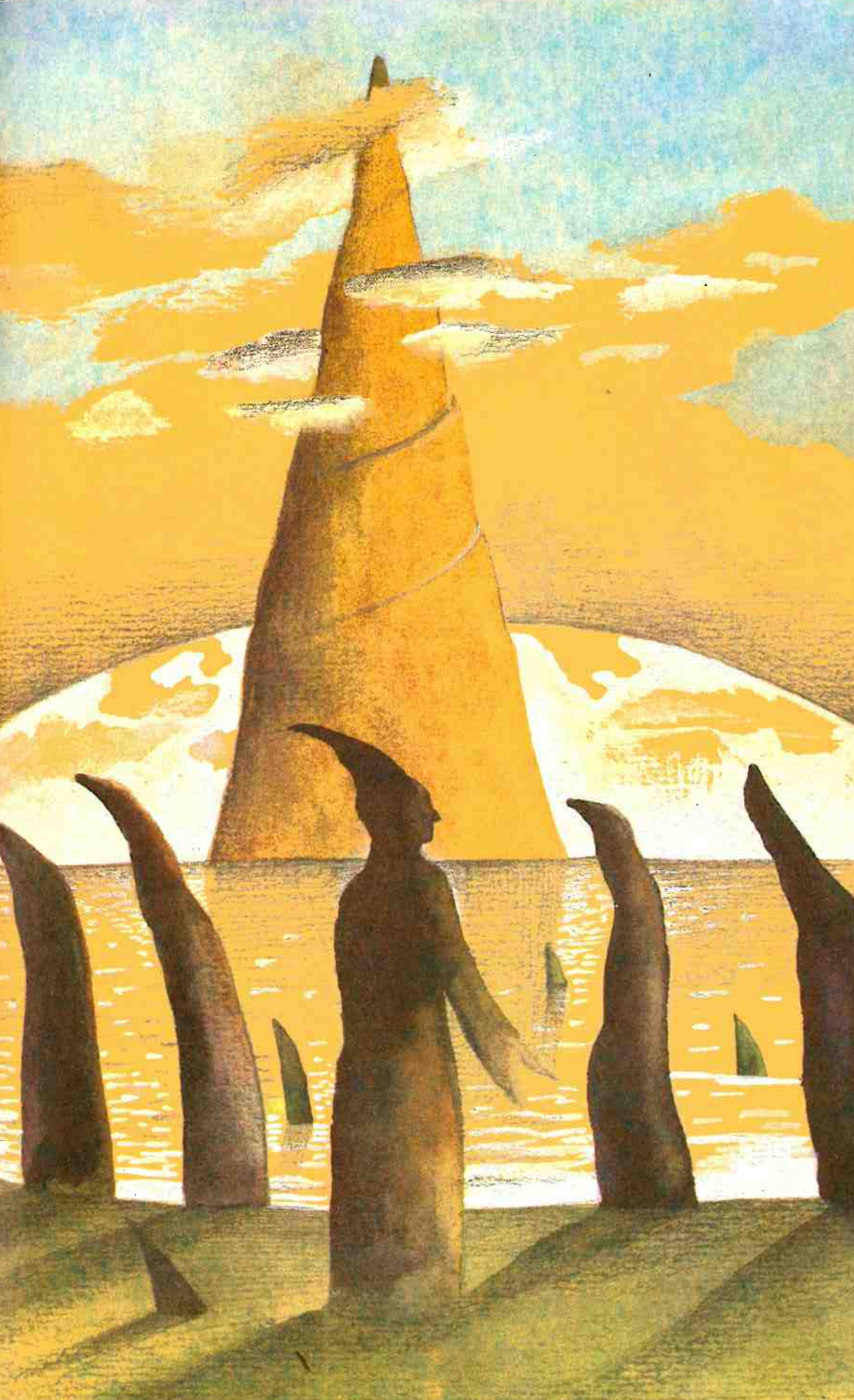
Tēvas irgi, sūnūs grīžo!
O jaunēļī — greit apmiršo,
Vien tik paukštē — nē žodelio
Jiems negieda... Nēr žiedelio!

Laikas upēmis tekējo,
Augo, mykē — gyvuliais,
Žmonės verkti nemokējo,
Bastēs, daužēsi keliais,
Tik karalius senas, žilas,
Ašarom užpylęs pilī,
Dar minēdavo jaunylī,
Nemiegodamas nakčia...

Vyrai, stabtelt noriu čia
Ir sugrīžti pas jaunēļī...
Jūroje jisai nežuvo —
Išmetē saloj ī smēļī
Īsisiautusi banga...

JŪRŪ VALDOVĒ (*eina pakrante*)

Ak, kieno šita ranka,
Jau sustirus ir pamēlus...
Čia kažkoks žmogus ant smēlio
Tyso... Žiedas koks gražus!
Traukit, kelkite! Pražus,
Mirs, o sesēs, jaunikaitis!

AUTORIUS

Partempė ir atgaivino.
Nuo lelijų, šlako vyno,
Nuo meilingų žodelyčių
Bunda brolis. Lyg netyčia
Karalaitė jį bučiuoja...

Žvelk! Į vestuves važiuoja!
Žvelk! Jau grįžta! Pilyje
Supas laimės eldija.
Tik sūnelis gailestauja,
Verkia, rauda, nerimauja,
Neramumas ir valdovei:
„Plaukiam tėvą aplankyti!“
Jis — žiedelį nusimovė
Ir patrynė... Prieš akis
Iš pilelės gintarinės
Tiltas keliasi auksinis.
Žėk! Išjojo per tą tiltą
Jie pas tėvą! Žėk, atbilda!
Tvaska pasagos žirgų...
Pasakų klausyt smagu,
Jei laiminga pabaiga,
Tad pridursime kai ką.

Kaip apsidžiaugė karalius,
Kaip jaunylis žiedą trynė
Ir Ulbuonė atsirado,
Ir paplūdo iš krūtinės
Ilgesio šviesi giesmė.

Kaip apsakė ji vaikinui,
Kas jį išdavė. Kankinos
Paukštė baisiai laukdama...

Sulėkė visa šeima
Ir atsiklaupė ant kelių...
Dovanojo jiems brolelis
Verkė tėvas ir mama,
O poetas, tai užrašęs,
Snaudė sodo pakrašty,
Bitės saldu medų nešė,
Obelėlė ties pirtim
Ir gegutė jam kukuoja...

Gal jūs manėte, kad koja
Dainą galima rašyt?..

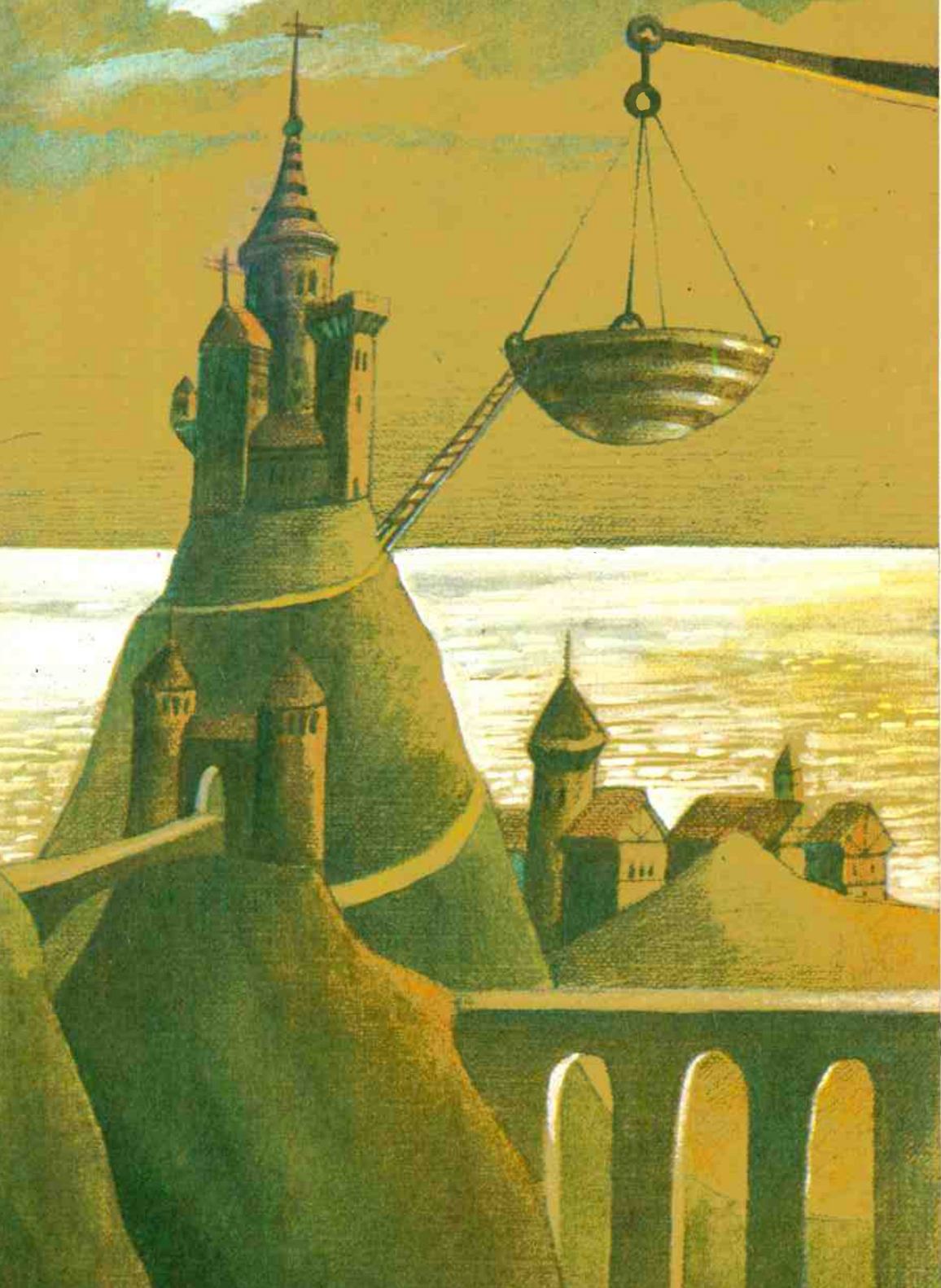
Kas ten dunda? Išvažiuoja
Brolis gintaro pilin,
Aišku, kontinentas švyti!
Paukštė supasi ant rankos
Ir labai toli matyt —
Aukso debesį padangėj
Rankom galime paliest!

KARALAITĖ
ANT SVARSTYKLIŲ

AUTORIUS

Vidury pasaulio girių
Didelė troba niūksojo,
Buvo jau šiek tiek pasvirus,
Paukščiai pusračiais lakiojo,
O troboj gyveno žmonės,
Jie tris dukteris turėjo.
Vienąkart pakilęs vėjas
Pūtė vis iš kito šono,
Griaudė didelė audra,
Žmonės slėpės išsigandę,
O kai vėjas liovės gandint —
Seniams dukrų nebėra!

Greitai gimė jiems sūnus.
Aišku, didelis
Užaugo,
Doras buvo, malonus,
Tik bėda — neturi draugo!

SŪNUS

Eisiu seserų ieškoti!

TĖVAS

Ką gi tau į kelią duoti?

MOTINA

Regis, nieko neturiu...
Va pavasaris išauštų,
Paukščiai dėtų kiaušinius,

Pražydėtų uogos, baugščios
Nerštų žuvys tvenkiniuos...

SŪNUS

Nieko, nieko man nereikia,
Tik palaiminkit mane!

TĖVAS

Laiminu tave aš, vaike!

MOTINA

Aš taip pat ranka švelnia...

AUTORIUS

Atsisveikino, išėjo,
Po laukus
Zylioja vėjai,
Mato, sėdi trys kareiviai,
Turi arklį, balną, kardą,
Turi skraistę...

VIENAS KAREIVIS

Prašaleiva!

SŪNUS

Ko norėtum?

KITAS KAREIVIS

Gal galėtum padalinti?
Nusibodo bartis, rietis,
Vienas klykia — balną, kardą,
Kitas — skraistę tą gėlėtą...

SŪNUS

Pagalvosiu. Gal išeis.

AUTORIUS

Greitai sulenkė lankelį,
Pasiklaūšė, iš kur vėjas,
Ir paritino į kelią...

SŪNUS

Nagi vykitės, brolučiai,
Kas lankelį tą pagaus,
Balną, kardą, arklį gaus...
Man bus skraistė už dalybas...

AUTORIUS

Kareivėliams akys žiba,
Vejasi lankelį, rėkia,
O sūnus? Ko sūnui reikia!
Greit pasibalnojo žirgą,
Kardą paėmė į ranką,
Margą skraistę ant pečių —
Ėmė suktis
Laukas, kelias,
Girios, pilnos paslapčių.

SŪNUS (*žirgui*)

Nešk pas seserį vyriausią!

AUTORIUS

Žirgas kelio pasiklausia
Lenkdamas paukščius ir žvėris,
Rado kalvį — pasikaustė,
Kas jam slibinai? To bėrio
Niekas žemėj nebaugina!
Kamanos iš aukso gryo,
Balnas — deimantais apsiūtas,

Lekia, prunkščia kaip pasiutęs,
Skiriamas girios ir laukymės,
Kriaušės, obelys laukinės
Lenkiasi. Abudu joja,
Kol daug bonių suboluoja.

ŽIRGAS

Čia vyriausioji gyvena!

SŪNUS

Leisk, einu tiesiog į menę!

SESUO

Kas toks būsi, žemės vyre?
Kiek aukštų kalnų, kiek girių
Perkirtai, kol atvykai?

SŪNUS

Sese, jojau ne dykai,
Išvaduot tave aš noriu!
Kam tau reik šitų piliorių?
Grįžkime namo į girią,
Kur vėjelis ažuolyne,
Saldžios žemuogės, mėlynės.

SESUO

Jokio brolio neturėjau!

SŪNUS

Esam vieno tėvo, motės,
Esam girios tos pačios,
Auklės tos pačios, nešiotės,
Marių giminės plačios...

SESUO

Slėpkis! Mano vyras grįžta!
Jis yra žvėrių karalius,
Mėgsta muštis ir draskytis,
Šiam krašte — visi jo valioj!
Lįsk į spintą, mielas broli,
Kol tavęs jis neužpuolė,
Aš kaip nors jį apraminsiu,
O paskui tave priminsiu...

(Vyrui, žvėrių karaliui)

Ak, tu mano gražuolėli,
Nusiplūkęs... Bene vėlei
Teko tramdyti meškas...

ŽVĖRIŲ KARALIUS

Bandė spardyti kai kas...
Duok užkąsti, atsigert,
Negaliu iš bado tvert.

SESUO

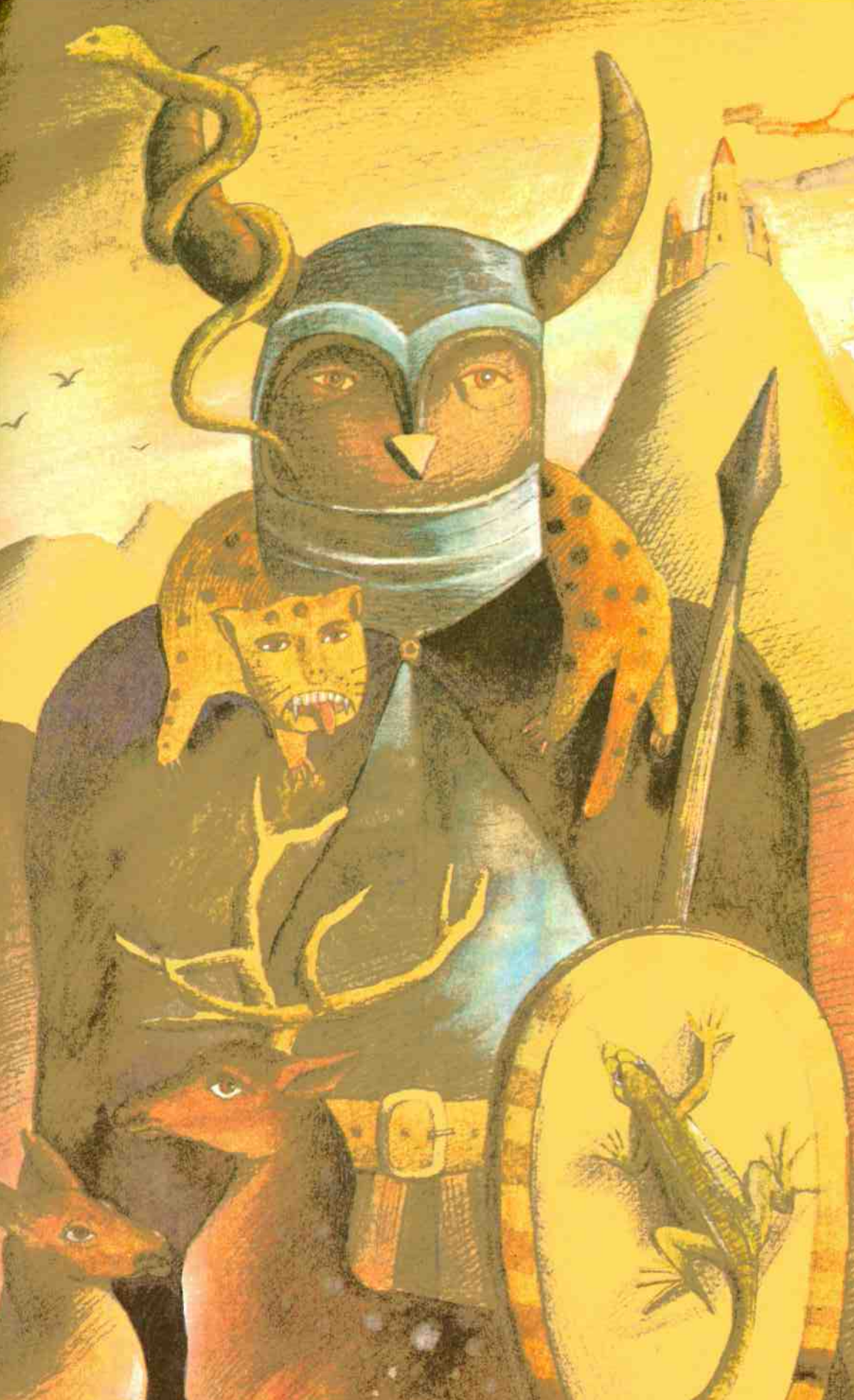
Aš turiu naujieną. Širyt
Iš pačių slapčiausių girių
Tavo svainis atkeliavo...

ŽVĖRIŲ KARALIUS

Svainis? Nuo tėvelių tavo?
Ko iš karto nesakei?

(Uodžia orą)

Lįsk iš spintos! Eik čionai!
Būsi mano sugėrovas...
Sveikas, svaini!
Sėsk, ko stovi!

(Sūnus aprimęs sėda prie stalo)

ŽVĖRIŲ KARALIUS

Sveikas!

SŪNUS

Į sveikata!

ŽVĖRIŲ KARALIUS

Kaip ten uošviai? Ar gyvi?

SŪNUS

Dar kruta.

ŽVĖRIŲ KARALIUS

Kruta? Tai sutarkim mudu,

Kad lieki čionai gyventi!

Ne gyvenimas, o šventė!

Duosiu tau žvėrių bent šimtą,

Mešką, briedį prijaukintą...

SŪNUS

Svaini, nieko man nereikia!

Suradau seselę vieną,

Ji laiminga, ji gyva,—

Dėkui! Vienas žygis baigtas,

Trauksiu vėl per dobilienas,

Kur šilų šalis melsva,

Galgi antrą sesę rasiu...

ŽVĖRIŲ KARALIUS

Reikia vertint tokią drąsą!

Retas vyras šiais laikais

Dieną naktį eis miškais

Savo seserų ieškoti...
Duosiu tau žilų plaukų,
Jeigu bus labai sunku,
Tujen plaukus pakratyk,
Žvėrys susirinks išsyk
Ir pagelbės bėdoje...

(Trukteli iš paausio plaukų kuokštą)

AUTORIUS

Vėl arklys per kalnus kerta,
Brolis spaudžia šveitrų kardą,
Regi — dvaras prieš akis...

SŪNUS

Kas čia būtų? Pasakyk,
Žirge mano?

ŽIRGAS

Kas gi — dvaras!
Pažiūrėsiu, kas ten daros!

AUTORIUS

Tprū! Sustojo žirgas ristas,
Lipa mūs kavaleristas,
Pasipustė sau ūsus,
Rūmas veriasi šviesus,
Vidury jo — sesė sėdi...

SŪNUS

Labas, sese!

SESUO

O begėdi!
Nemačiau,

Kad kas taip drįstų
Prie garbingos moters lįsti!

SŪNUS

Sese, negi nepažįsti?
Aš — iš girios tos pačios,
Marių giminės plačios,
Aš gimiau po to, kai sesės
Dingo per audras baisiąsias...

AUTORIUS

Ir papasakojo viską...
Sesei net žandai nutvisko!

SESUO

Brolī, vyro nēr namie,
Aš tave skrynioj paslėpsiu,
Tu gulėki sau ramiai,
Kol ims verstis rausvos liepsnos...
Kepsiu vyrui mėšą žalią,
Jis, matai, dausų karalius,
Jam priklauso sakalai,
Gulbės, žvirbliai...
(*Parskrenda paukščių karalius*)

PAUKŠČIŲ KARALIUS

Po galais!
Tu su kuo dabar šnekėjai?

SESUO (*išsigandusi*)

Šarka kaulų neatneš!
SŪNUS (*repečkojasi iš skrynios*)
Labas, svaini. Štai ir aš!

PAUKŠČIŲ KARALIUS

Sėsk prie stalo! Pauliosim!
Man tie paukščiai nusibodo.
Nori — tau juos atiduodu...

SŪNUS

Ką tu! Nieko man nereikia!
Aš seselę suradau!
Mielas svaini, ačiū tau,
Kad prabėgus marioms laiko,
Savo giminę matau
Gyvą, žvalią ir laimingą...

PAUKŠČIŲ KARALIUS

Tuščiomis išleist netinka!
Duosiu tau žilų plaukų,
Jeigu bus kada sunku,
Pakratyk tuos mano plaukus,
Paukščiai susilėks nelaukę
Ir padės tau bėdoje...

(Trukteli kuokštą iš paausių)

SŪNUS

Jojam, žirge!

ŽIRGAS

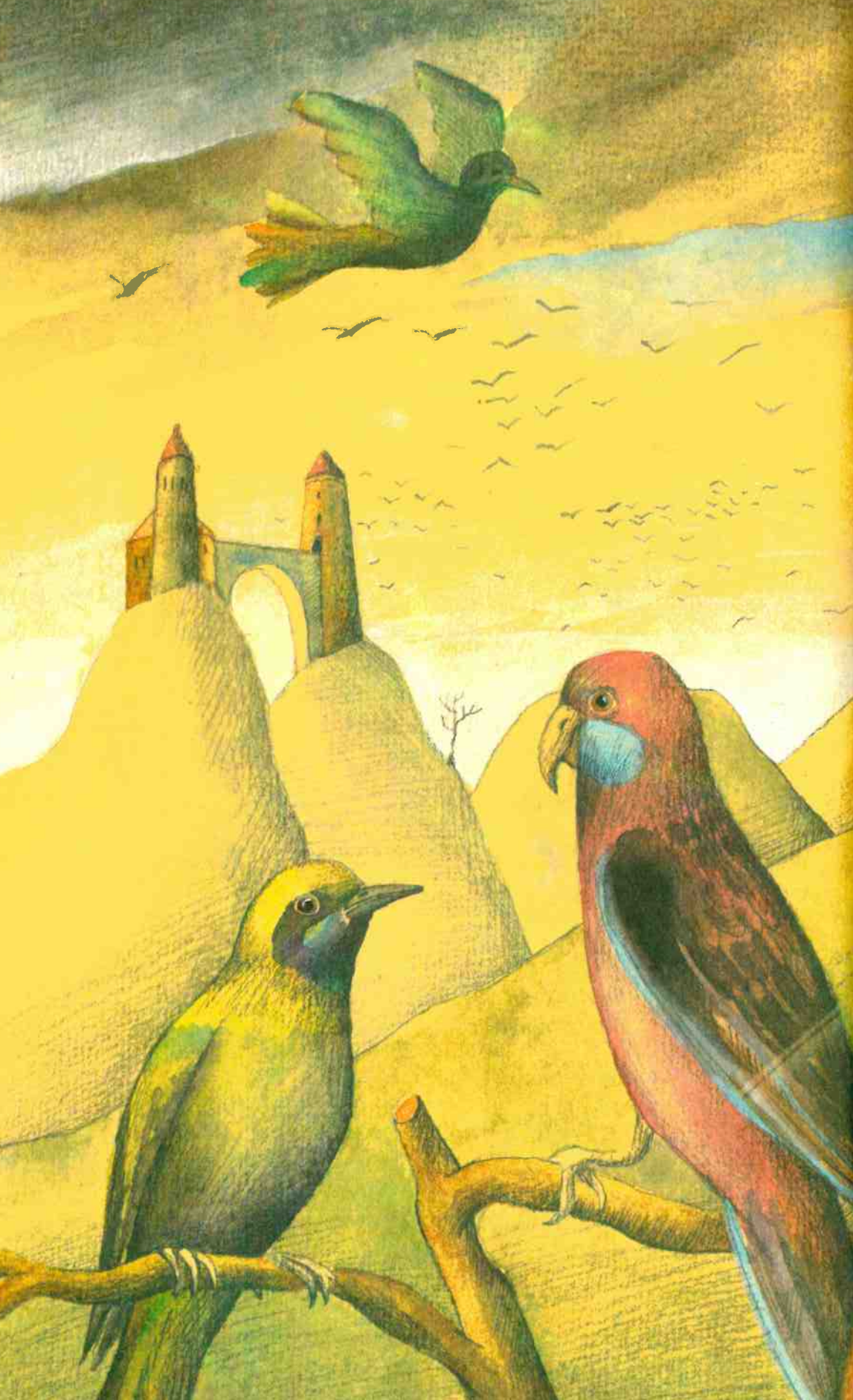
Baltuoją
Tolumos dar laukia mūsų!

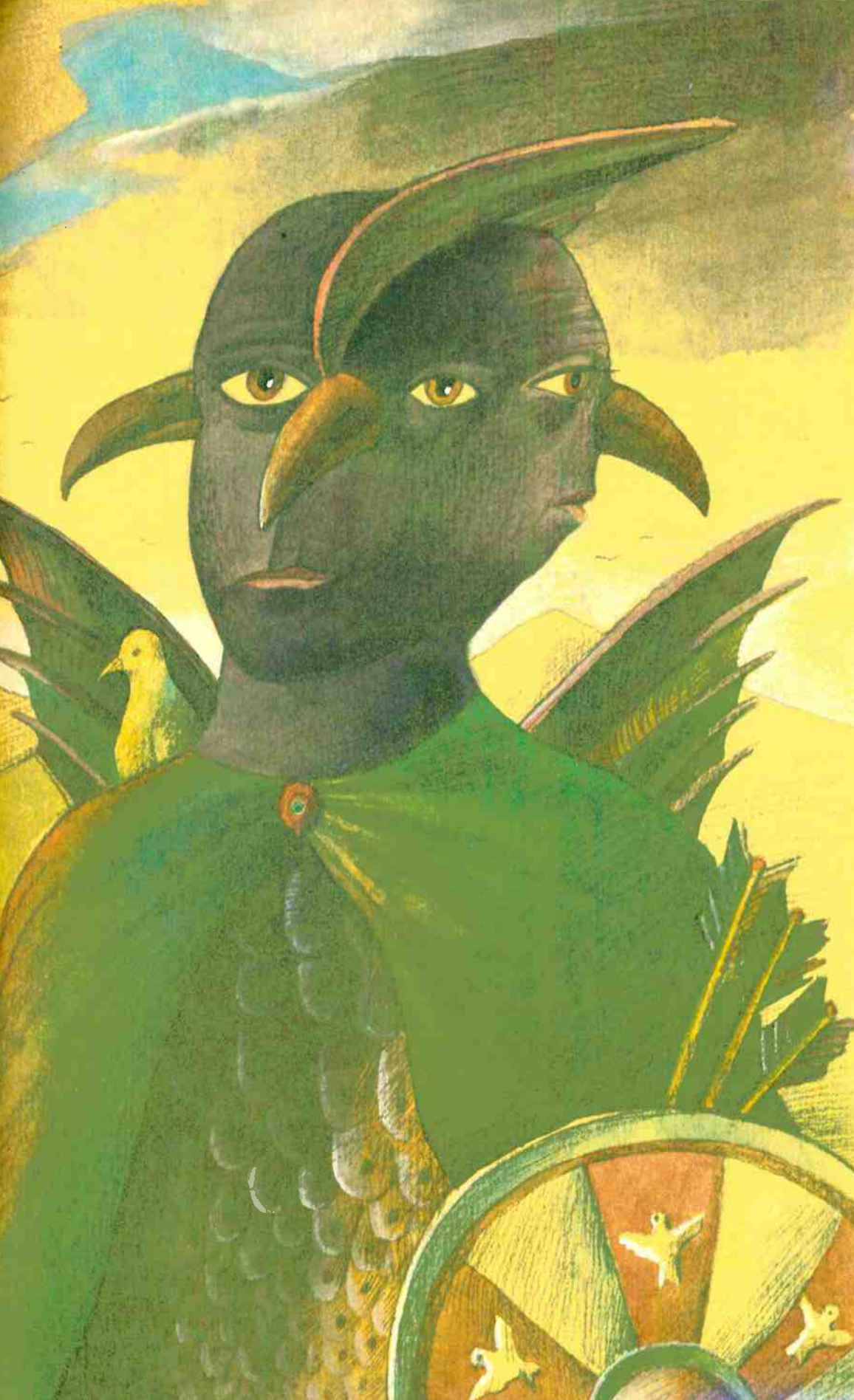
SŪNUS

Laukia dar Prancūzija!

ŽIRGAS

Dar surasim trečią sesę!

ABU

Lėkim per erdves plačiašias.

SŪNUS

Ar matai didžiulį dvarą?

ŽIRGAS

Velnius žino, kas ten daros!

SŪNUS

Čia baltai, čia mėlynai

Žėri marių vandenai!

ŽIRGAS

Ar nebus kokios bėdos?

SŪNUS

Ką darysi! Reik sustot.

(Pasitinka trečioji sesuo)

SESUO

Kokio galo čia bastais?

SŪNUS

Žemės didelės kraštais

Aš keliauju, seserų

Šiam pasauly neturiu...

Aš buvau visai negimęs,

Įsisukęs iš laukymės

Vėjas didelis užėjo

Ir išdraskė mūs namus...

SESUO

Iš kurios, sakyk, pats girios?

SŪNUS

Aš iš tos, kur niūkso tyruos
Tarp žaliausių ažuolų...

SESUO

Ir keliuosi, ir gulu
Aš su ta giria, broleli,
Čia regi, vanduo be galo,
Marios kaukiančios visur...

SŪNUS

O vyrelis tavo kur?

SESUO

Greit pareis. Supykti gali,
Jis yra žuvų karalius,
Aš paslėpt tave turiu
Viename iš kambarių.

AUTORIUS

Paslėpė jauniausią brolių
Ir — lyg kokios bangos puolė
Į duris piktai daužytis...

ŽUVŲ KARALIUS

Ką čia šnekini, varlyte?

SESUO

Nieko!

ŽUVŲ KARALIUS

Kvepia žmogumi!

SESUO

Tai brolis!..

ŽUVŲ KARALIUS

Lai sau būna su mumis!

SŪNUS (*išlindęs*)

Ne, čia likti negaliu!
Grišiu tuo pačiu keliu,
Pasiilgau tėvo, motės,
Girių stogo ir paklotės!
Tokių niekur juk nėra...

SESUO

Taip, stebuklas, ne giria!

ŽUVŲ KARALIUS

Liktum čia gyventi, būti,
Mes pasiaustume truputį,
Bet jei trauki atgalios,—
Laiminu tavus kelius!
Ir paimki žilo plauko,
Jeigu kas nutiks, nelaukęs
Išsitrauk, patrink — aplinkui
Bus žuvelių prisirinkę...

(Trukteli kuokštą iš paausių)

AUTORIUS

Įsirišo vyras plaukus,
Atsisveikino gražiai,
Lyg koks aitvaras ar kaukas
Žirgas kerta paežiais,
Jaučia kelią link namučių,
O jaunuolis — lyg nebūtų
Davęs grįžti pažadų...

SŪNUS (*žirgui*)

Aš kitur pasukt žadu!
Jokime į karalystę,
Ten, už girių devynių,
Jei pasieksim prieš gaidgystę,
Tu išvysi, kiek žmonių
Prigužės...

ŽIRGAS

O ko mums reikia?

SŪNUS

Sykį knygoje skaičiau:
Ten mergelė — auksas draikos
Ant pečių švelniau, skaisčiau,
Žirge, nei šios šventos marios...

ŽIRGAS

O berneli, kas tau daros!

SŪNUS

Skamba kanklės ir gitaros,
Arfos virpina dausas,—
Ir mergelė... Rodos, mariom
Gali pereiti basa!

AUTORIUS

Jau girdžiu — gaideliai gysta
Ir iškyla karalystė,
Žmonės staipos aikštėje,
O aplinkui — aukso bonios,
Sidabrinė eldija
Supas, tykštantys fontanai,
Karaliūnai, vištos, povai

Ir visų šalių valdovai,
Tas gelsvai, tas mėlynai
Spindi, broli!

ŽIRGAS

Kas tenai?

SŪNUS

Ten svarstyklės pastatytos
Ir lelijom apkaišytos,
Vienoje jų lėkštėje
Karaliūčia,
Kitoje tas, kas atsvers.

AUTORIUS

Kas atsvers?
Svarstyklės svyra,
Ir nėra nei vieno vyro,
Kurs nusvertų karalaitę...
Tprūū!

SŪNUS

Palauk palei pilaiteį!
Aš jos žiedą pamačiau,
Reikia bėgt, pagriebt greičiau!

AUTORIUS

Žiedą pamestą pagriebeš,
Lekia, kibirkštys tik žiebias,
Pas auksakalį nukūrė,
Nesileido į kalbas,
Liepė kalti tokį pat,
Greit abu atgal sugrižo.
Karalaitė — ką? Pamiršo,

Kaip atrodė jos žiedelis...
O vyrukas galvą kelia,
Šypsos jai kuo maloniau...

SŪNUS (*sukeitęs žiedus*)

Prašom žiedą!

AUTORIUS

Stovi jiedu,
Karalaitė priešgyniaut
Nė minutės nežadėjo,
O jaunuolis — slapčiomis:
„Pasisverčiau su jumis!“
„Pasisverti? Malonu!“
„Jei sakai, tai ir einu!“
Nei tu pirmas, nei tu ką,
Pasisverk su ta merga!

CHORAS

Siūbuoja, siūbuoja, siūbuoja
Mėnulio ir saulės svarstyklės,
Siūbuoja, berneli, linguoja,
Laikykis, laikykis, laikykis!

Siūbuoja lelijos ir rožės,
Linguoja visa visata,
Vaizdai pragarmės pasirodo,
Apmiršta pasaulio gamta.

Šalia budi žemės karalius,
Šalia pasamdyti tarnai,
Šalia baltas grabas — bedaliams,
O giltinei niežti delnai...

(*Vienoje lėkštėje sėdi sūnus, o kitoje karalaitė*)

ŽIRGAS

Ojoj, kaip man baisu!

SŪNUS

Žirge mano! Kaip šviesu
Turi būti karalaitei,—
Aš keliu ją lig dausų!
Mes laimėjom! Ruoškit kraitį!
Šiandien keliam vestuves,
Šiandien žemės žmonės švęs
Mūsų sandorą laimingą...

KARALAITĖ

Kaip džiaugiuosi! Jau pradingo
Amžių daugelio kerai!
Kaip tu šitai padarei?
Eikime dabar ilsėtis
Į aukštąsias tėvo klėtis!

AUTORIUS

Vos nuėjo, ten prie stulpo
Vyras regi — velnias klūpo!
„Karde,— sako,— kirsk grandinę!
Kam čia laiko prirakinę
Šitą velnią, po galais!“
Kardas kirto — gabalais
Ta grandinė subyrėjo,
Ėmė velnias kilt su vėju
Iš po stulpo apačios!
Bernas žiūri — nēr pačios!

SŪNUS

Tfu! Perkūnas! Mano žmoną
Pavogė! Kas čia per monai?

Žirge, žirge, nešk pas pačią
Per padangių šalį plačią!

ŽIRGAS

Pabandysiu, jei pavyks,
Tik padus pasipustyk!

AUTORIUS

Ir prijojo jie trobelę,
O trobelėje — bobelė
Sėdi, murkso be dantų...

SŪNUS

Kur pati?

BOBELĖ

Nesuprantu.

SŪNUS

Karde, karde, kirsk tą bobą!

BOBELĖ

Ne, nekirsk, vaikeli! Sopa!
Tu aštriau pakaustyk arklį
Ir tenai, kur žydi karklas,
Ten, kur stūkso stiklo kalnas,
O ant kalno — stulpas styro,
Prie to stulpo — plienas žyra,
Prie grandinės geležinės
Stovi prirakintas jautis,
Jautis tas — be vieno plaučio,
Bet tam jauty tūno antis,
Anty — apvalus kiaušinis,

Penkiatrynis, šešiatrynis,
O kiaušinyje — pati...

SŪNUS

Dėkui, sene! Nekrutėk,
Kol pakaustysiu arklelį,
Kol nujosiu ilgą kelią,
Kol į kalną aš įkopsiu,
Jautį didįjį nudobsiu.

AUTORIUS

Senė kentė, nejudėjo,
Vyras darė, ką žadėjo,
Girdi? — jautis ėmė bliauti...

SŪNUS

Karde, karde, kirsk tą jautį!

AUTORIUS

Kardas kirto — jautis — bėgt,
Kaip dabartės jį pagriebt?
Eina vyras. Kur žmona?
Dar man vargo negana?!
Jam tik topt galvon — plaukai!
Kokiam velniui juos laikai!
Greit ištraukė ir pakratė.

ŽVĖRYS

Teikėtės, šviesus karaliau?

SŪNUS

Prašom pildyt mano valią!

AUTORIUS

Žvėrys jautį pasivijo,
Perplėšė pusiau galviją,
Jam iš pilvo nėrė antis...
Kaukštelėjo vyro dantys,—
„Ką dabar daryt turiu
Tai baidyklei pamarių?“
Išsitraukė antro plaukus,
Paukščiai nutūpė ant lauko.

PAUKŠČIAI

Teikėtės, šviesus karaliau?

SŪNUS

Prašom pildyt mano valią!

AUTORIUS

Paukščiai perplėšė tą anti,
Bet kiaušinis — į marias
Ridu riedu — kas suras!
Kaukštelėjo vyrui dantys,
Jis trečius pakratė plaukus,
Žuvys ėmė plaukt prie jauko...

ŽUVYS

Teikėtės, šviesus karaliau?

SŪNUS

Prašom pildyt mano valią!

AUTORIUS

Žuvys išgriebė kiaušini,
Vyras kerta jį kardu...

KARALAITĖ (*pasirodžiusi*)

Sidabru varpai tie skamba!

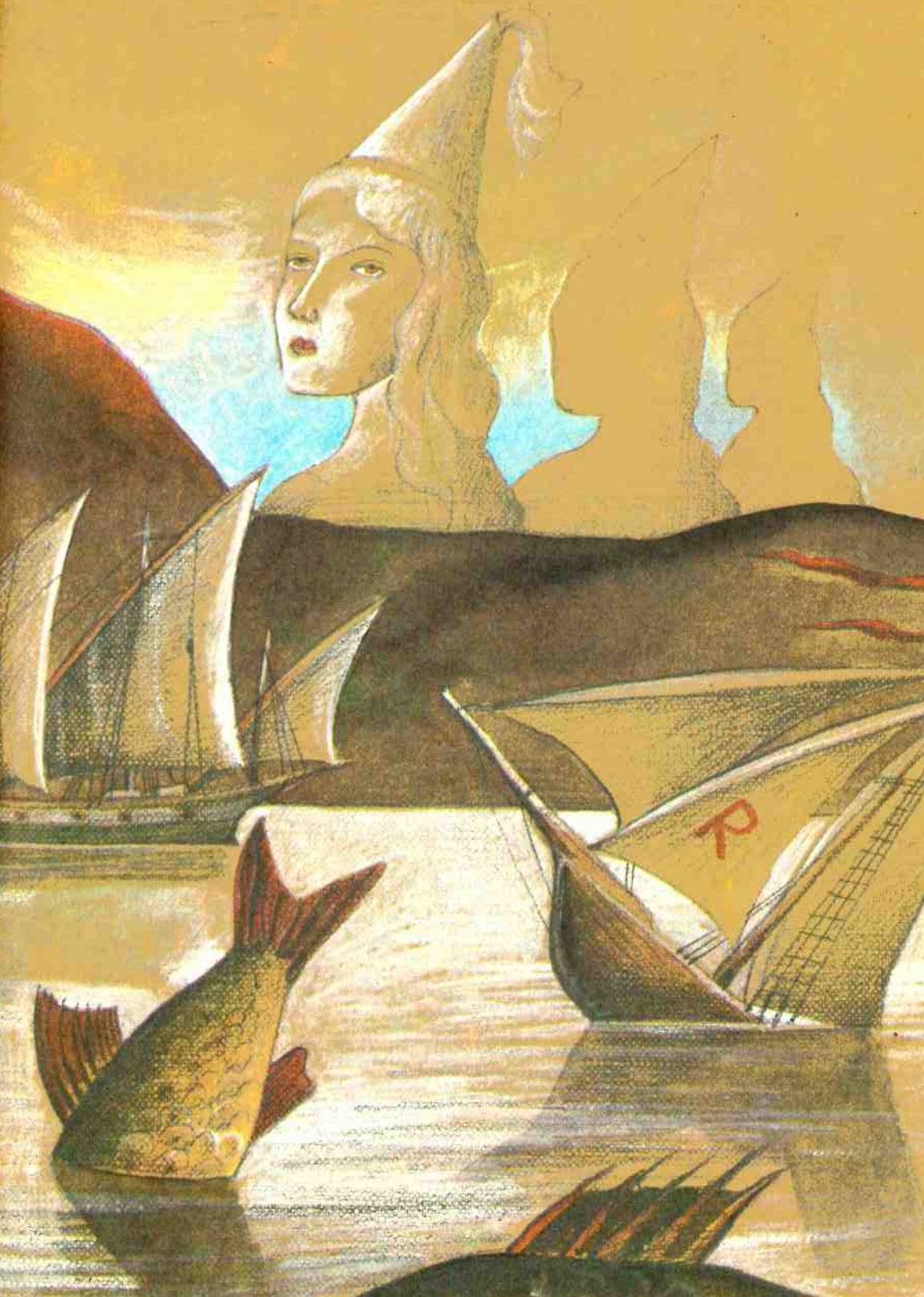
AUTORIUS

Kaip gyva prieš žmones stojo!
Jau puota. O, kaip užgrojo
Ir trimitai, ir cimbolai,
Šnara šilkas, poros ploja,
Sukas, krykia, midūs bėga
Į plačias marias per sniegą,
Sveikinasi trys karaliai,—
Viskas jauno vyro valiai!

UŽBURTOJI MERGAITĖ
IR SLIBINAS

AUTORIUS

Pasiėmęs savo sūnus,
Išplaukė žvejys žuvauti.
Užmetė tinklus ir tūno —
Kaipgi tas žuvis pagauti?
Žiūri — plaukia toks senelis,
Prisiyrė juos ir klausia...

SENELIS

Gal jau turit žuveliokų,
Vyrai, krežį dideliausia?

TĖVAS

Nėr žuvų! Vėžiai vien gieda!

SŪNUS

Užsičiaupkite, begėdžiai!

SENELIS

Na, burnoti tai netinka.
Duokit man jaunėlių sūnų,—
Žuvys bėregint į tinklą
Eis pulkais...

TĖVAS

Nejau taip būna?
Ar girdi, Petreli?

PETRAS

Eisiu aš pas jį, tėveli!

(Persėda į valtį)

TĖVAS

Žuveliškai plaukia,
Renkas!

KITAS SŪNUS

Kam čia tinklo!
Renkam rankom!

SENELIS

Kai žuvų turėsit sočiai,
Prašom čia nesisuktioti,
Karčemą atidarykit,
Taip galėsite pralobti...

AUTORIUS

Petrą paėmė ir mariom
Plaukia jiedu antrą parą.
Pagaliau išvysta — rūmas
Stovi, kur patsai gilumas,
O tylu — šuo nesulotų...
Rūme patalas paklotas,
Stalas valgiais nustatytas...

PETRAS

Ko nė dvasios
Nematyt čia?
Kas čia vyksta?
Kas čia daros?
Kam priklauso
Šitas dvaras?

AUTORIUS

Ègi, nèr jau ir senelio!
Vien tik jūru gėlės žalios.
Liūdna vyrui,
Ką daryti?
Eina gult.
Į guolį kritęs,
Jis sapnuoja, regis, traukia
Už kasų sau — auksaplaukę...
Atsikėlė — niekur nieko!
Bet nei valgo jau, nei miega.
Prasistumdė lig Kalėdų,
Aplankyt tėvus norėtų...
Taip pamąstė ir —
Senelis!

SENELIS

Aplankyk tėvus, Petreli!
Tiktai motinai šiukštu —
Nesakyk nė žodžio tu!

AUTORIUS

Plaukia Petras, o banginiai
Ritinėjas ir baugina,
O pakrantėj — pučiama
Jūros vėjų karčema...

PETRAS

Šinkorkėle,
Duok užkąsti!

TĖVAS

Petras! Negaliu suprasti,
Kaip tu čia atsiradai?

Apverktas esi, seniai
Dūla tavo marškiniai...

PETRAS

Kas dar naujo?

TĖVAS

Nieko gero! Liūdnuma.
Lieja ašaras mama...

PETRAS

Noriu mamą aplankyti.
Mama!

MOTINA

Ateinu, mažyti!
Ko, vaikel, toksai nuliūdęs?

AUTORIUS

Ir prie motinos prigludęs,
Jis apsakė jai, kas buvo...

MOTINA

Regis, man reiks griebtis burto...

AUTORIUS

Ėjo žynio klausinėti,
O žynys jiems davė žvakę
Ir uždegti ją prisakė,
Vidury dienos apvožus,
Laukt nakties, o jeigu kas
Sušlamėtų, tai bemat
Žvakę degančią parodyt...

Petras vėl į jūrą suka,
Žvakę uždegė ir, ūkiant
Marių dvasioms, ją apdangstė...
Naktį kažin kas per slenkstį,
Klauso jis, iš tyko lipa...

PETRAS

A-a-a, bjaurybe!
Atrėpliojai!
Pakliuvai!
Neištrūksi taip lengvai!

AUTORIUS

Ir atvožė savo žvakę...

PETRAS (*pamatęs Auksaplaukę*)

Ak, mergele šviesiaaake,
Kaipgi tu čionai papuolei?

MERGAITĖ

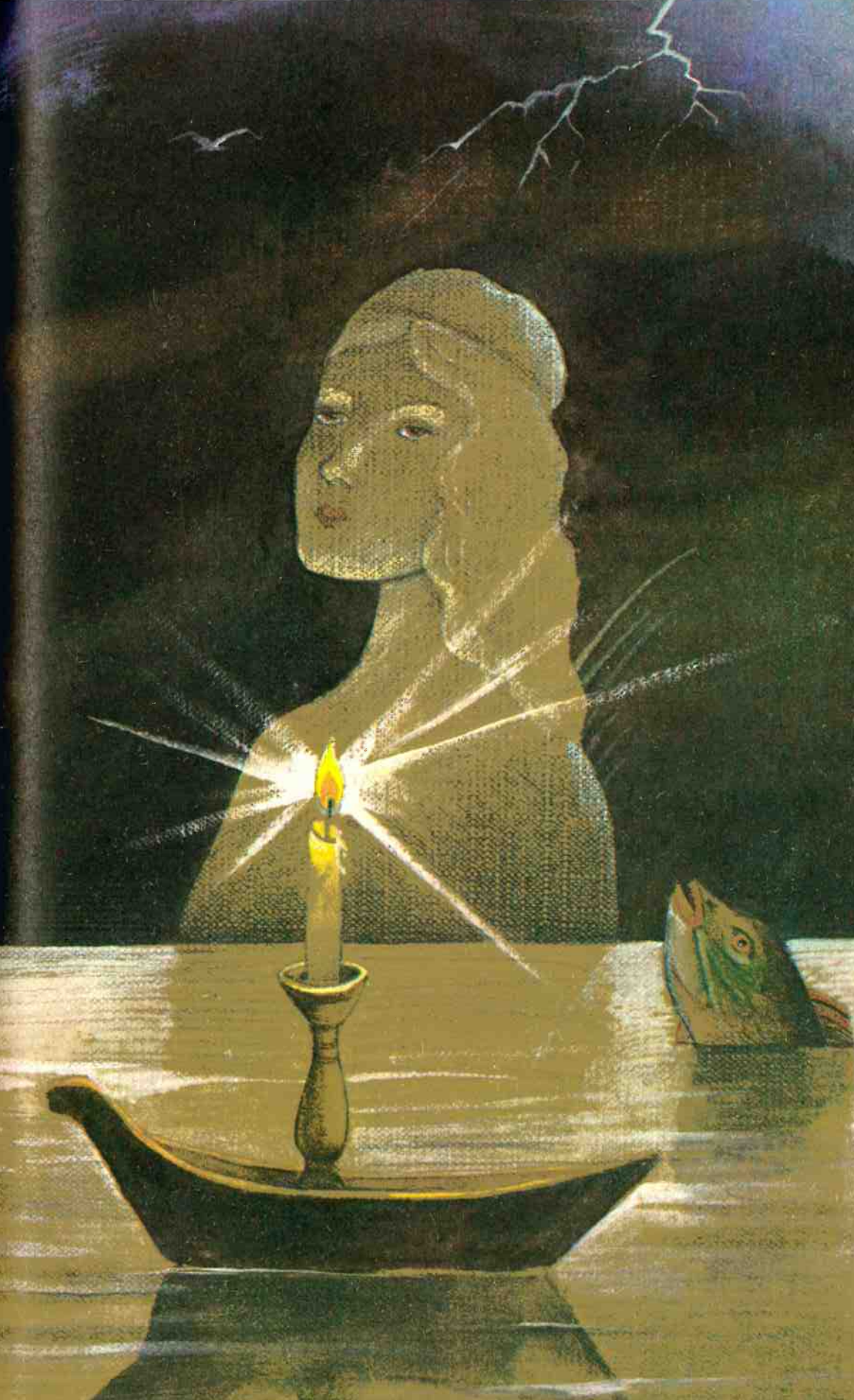
Nekantruoli, nekantruoli,
Reiks dabar abiems pražūti!
Buvo likus dar minutė,
Kol aš baigsiu atgailoti...

PETRAS

Ką tu čia, sesuo dailioji?

MERGAITĖ

...savo liūdną prakeikimą.
Nežinai gal, kad kas dieną
Slibinas čia laksto, kaukia,
Klausia — kur tu,
Auksaplauke?

PETRAS

Slibinas, sakai? Ar žvėrys?
Bet manęs tai nenutvėrė?

MERGAITĖ

Kol manęs tu nematei,
Ir tavęs jie neregėjo!

PETRAS

Ką daryt man, jūrų vėjau?
Kam prasitariau motulei!..

MERGAITĖ (*stumteli*)

Eik, nenaudėli, į dugną!

AUTORIUS

Ir į tamsią marių gelmę
Tą jaunuolį pastūmėjo...
Gal jau būtų nugarmėjęs,
Bet skaistuolės jūrų gėlės,
Sidabražolės, lelijos
Savo lapais apsivijo...

JŪROS GĖLIŲ DAINA

Užburtoji karalaitė
Jūrų marių gelmėse
Gulinčius žemčiūgus skaitė,
Kaip prisakė jai dvasia
Neramiųjų jūrų marių
Ir šviesaus dangaus dvasia,
Užburtoji karalaitė
Jūrų marių gelmėse
Sau kriaukles perluotas skaitė,

Užburtoji karalaitė
Jūrose kaip dausose...

AUTORIUS

Tilsta jau bangų gaudimas,
Ir į salą neregėtą
Bangos išmetė vaikina,
O saloj toj — seneliukas...

SENELIS

A, manei, kad čia tau juokas,
Ir tarei motulei žodį!

PETRAS

Blogio angelas pražiodė!

SENELIS

Duosiu siūlo kamuoliuką...

PETRAS

O kas man iš to nauda?

SENELIS

Ogi, jei kada bus striuka,
Jis pavers tave į pūką,
Jei pajusi kartais — miršti,
Į lakštingalą pavirsi...

PETRAS

Iš tikrųjų taip? Be juoko?
Man dabar tai širdį gelia...
Pasiversiu aš į paukštį
Ir nulėksiu pas mergele...

MERGAITĖ (*pamačiusi atlekiant*)

Nemaniau tavęs sulaukti!

PETRAS

Pažiūrėk, koks kamuolėlis!

MERGAITĖ (*žiūri, klausia*)

Ar gali pavirsti vėlei

Į tą paukštį?

Čia netrukus grįš baisūnas!

PETRAS

Į lakštuolę aš pavirsiu

Ir nulėksiu sau į liepą!

Nebijok, kas bus, tebūna,

Tu daryk, ką jis tau liepia.

Tik tada, kai aš pragysiu,

Kai iš laimės jis nutirps,

Tu paklausk jo: „Devyngysli,

Kur yra tava mirtis?“

LAKŠTINGALOS DAINELĖ

Jurgeli, Jurgeli,

Galask sau dalgelį...

Pląku, pląku

Tarp liepos šakų!

Čak, čak, čak, čak,

Dar sykį paplak!

Šią vasarą pjausime

Jūrų žoles!

MERGAITĖ (*glosto slibinę*)

Devynbalsi, devingysli,

Kur yra tava mirtis?

SLIBINAS

Kaip gražiai lakštuolė gieda,
Paklausyk, širdele mano!

MERGAITĖ

Kur tava mirtis gyvena?

SLIBINAS

Lyg po jūra perlai rieda...
A? Stiklinėj...

AUTORIUS

Ta mergaitė kitą dieną
Jo stiklinę padabino...

SLIBINAS

Kas čia dedas? Ką tai reikštų?
Kam tu papuošei tą daiktą?

MERGAITĖ

Perlų, deimantų pripyliau,
Nes tave ir mirtį myliu...

SLIBINAS

Ne, mana mirtis už mylių,
Liepoje, kur paukštis gieda...

AUTORIUS

Mergužėlė baltu žiedu
Ir liepelę padabino...

SLIBINAS

Kam ta liepa išpustyta?

MERGAITĖ

Myliu aš tave ir šitą
Liepą, kur mirtis tavoji...

SLIBINAS

Neteisingai tu galvoji!
Užu kalno, Prancūzijoje,
Kur narcizai susiviję,
Stebuklingoj pievoj jaučiai
Šlamščia dobilus, šalia
Stovi kubilas didžiausias...
Jei suėstų kas tuos jaučius,
Jei tą kubilą išgertų —
Stebuklingų galių gautų
Ir galėtų eit ristynių.

Per ristynes — iš krūtinės
Man raina išlėktų antis,
Kas ją perplėštų kaip ankštį,
Rastų vidury kiaušini...
Va nuo to kiaušinio smūgio
Mano jėgos begalinės
Taptų nieku!
Persprogčiau aš kaip moliūgas
Nusibaigčiau kaip koks sliekas...

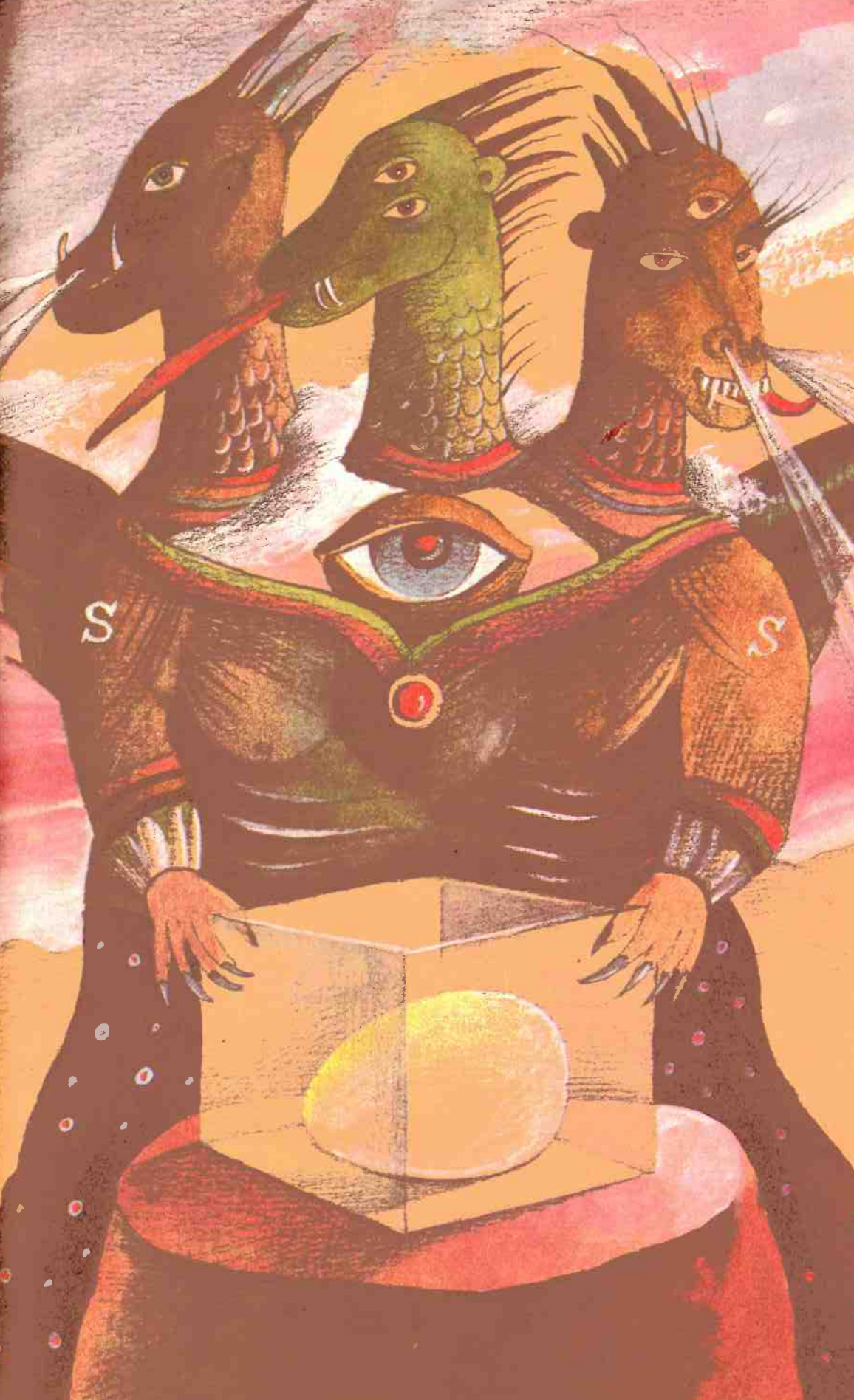
AUTORIUS

Petras ton šalin nulėkęs
Sušlamštė baisūno jaučius,
Gėrė vandenį nesnaudęs
Ir sugrižęs — kviečia ristas...

SLIBINAS

Ristas? Man? Kas šitaip drįstų?

AUTORIUS

Petraį kaip mirtis užpuolė.
Grundo, parverčia į žolę,
Barkšteli didžiuliai dantys...
Petras žiūri — lekia antis...

SLIBINAS

Kas išleido mano mirtį?

PETRAS

Cha, cha, cha! Mokėjai girtis!
Mes tą antį pasivysim,
Ką norėsime, tą darysim...

AUTORIUS

Perplėšia... Kiaušinį randa!

PETRAS

Duok dabar, broleli, sprandą!

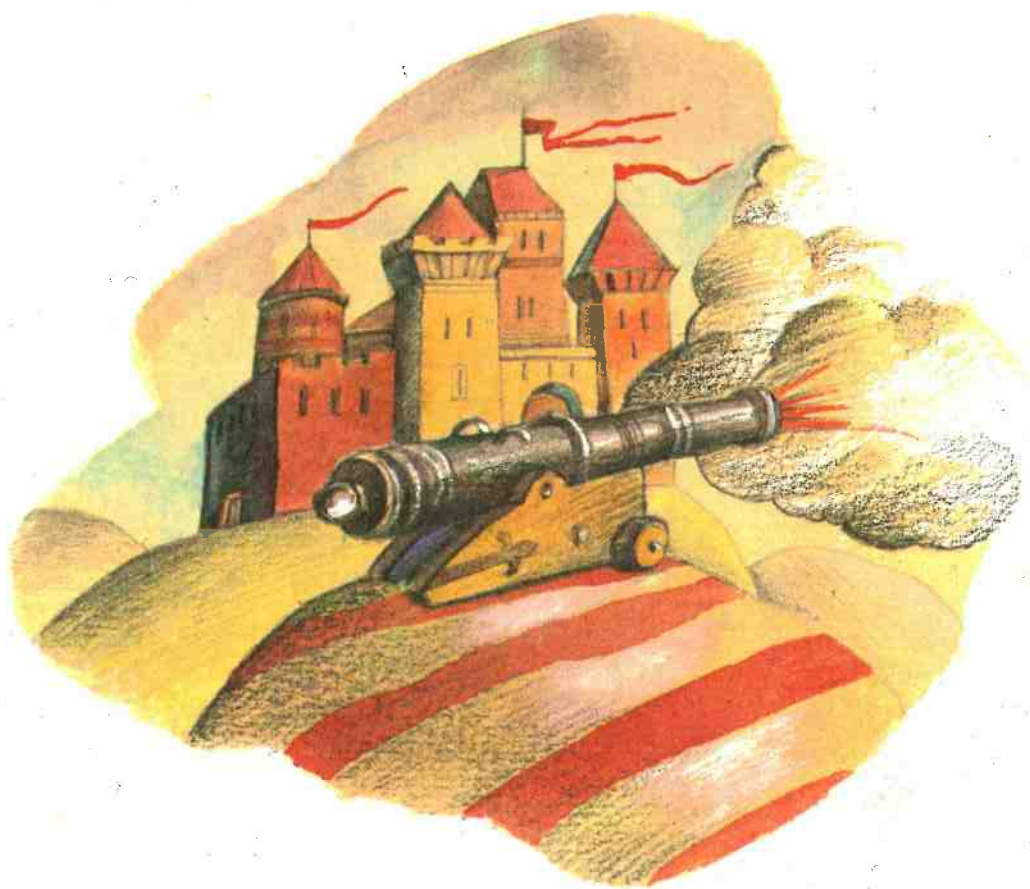
AUTORIUS

Sudorojo Petras smaką,
Žiūrim — skiriam marių takas!
Vos išdžiūvo plačios marios,
Kontinentas pasidarė!
Ta vieta dabar, vaikeliai,
Jau Amerika vadinasi...
Buvo didelės vestuvės
Su dainom ir su vaidinimais.

Petras pirko sau patranką
Ir smagiai į žvirblius trankė,
Vieną sykį kad jau šovė —

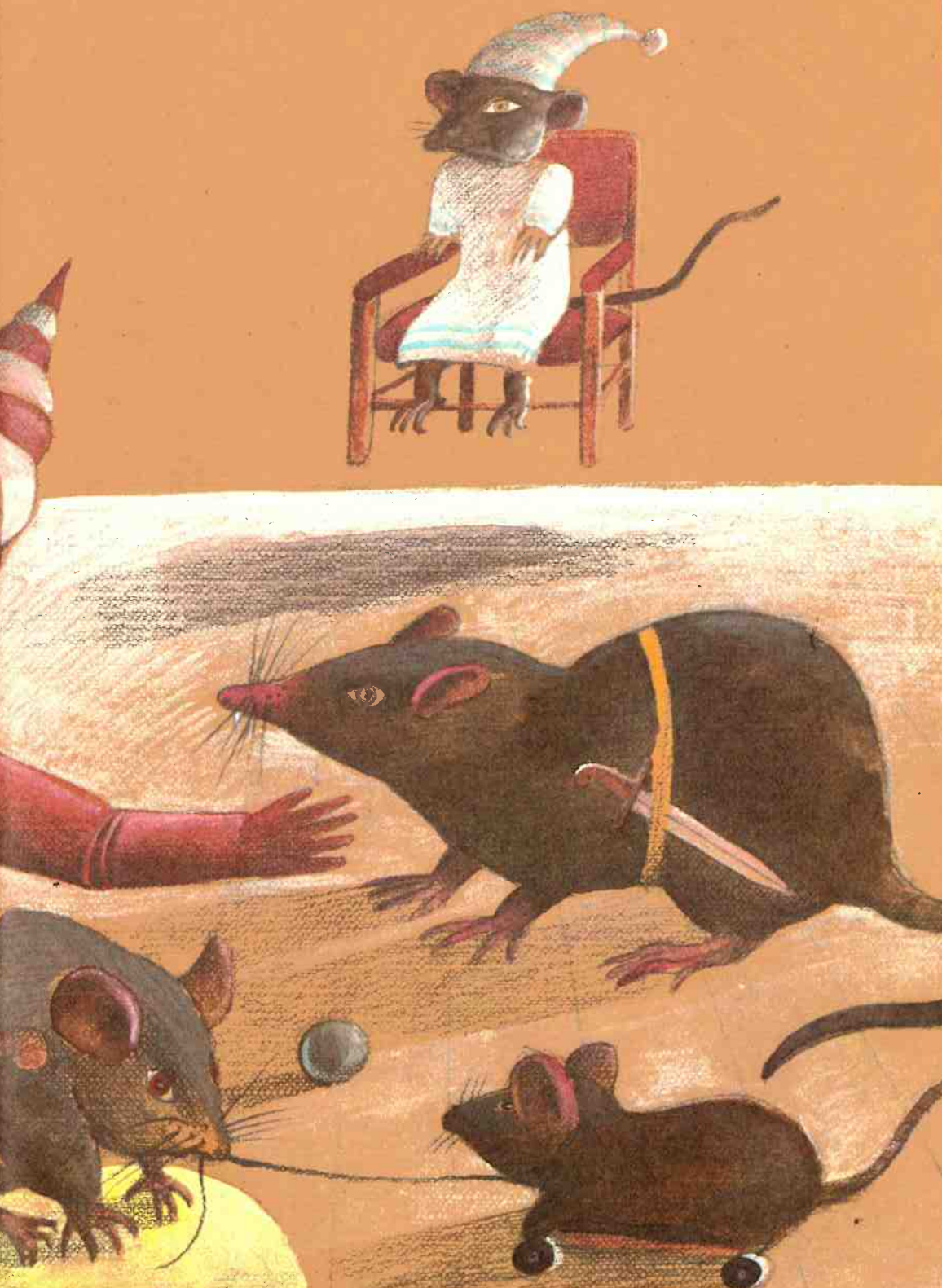
Atlėkiau pas jus ir stoviu,
Tikrą tiesą jums sakau,
Rankoj armotą laikau,—
Tuos vaikus, kur netikės,
Į mėnulį šaut reikės...

Jūrų Petro stebuklingo
Patys ten prisižiūrės...

MIKAS IR RAUDONAS ROBOTĒLIS

Susiūbavo žalios žolės...
Kas ten eina?
Stop!
Grįžta alkanas storulis
Namo vakarop.

Televizorių įjungė,
Taškosi vonioj...
Kas gi būtų
Šiam pasauly
Žmogui maloniau?

Mikas žiūri:
Kiek mygtukų,
Mėlyną, baltų!
Vieną spusteli,
Netrukus
Baltu chalatu
Robotėlis pasirodo!

Muilina pečius,
Iš vandens ištraukęs,
Trina
Rankšluosčiu plačiu.

Mikas viską įsidėmi,
Ką ten
Reik paspaust...
Vos storulis įsirėmęs
Fotely ims snaust,
Mikas — spūstelės mygtuką...

Ajajai, baisu!

Bet atriada vežimukas
Ir — švelniu balsu
Robotėlis — taria:

— Prašom,
Sėskitės čionai!

Mikas liečia vėl mygtuką,
Ir minkšti delnai
Iškelia,
Į vonią tupdo,
'Trina šepečiais...

— Noriu, kad mane apsuktų
Rankšluosčiais plačiais!

Noriu, kad pizamą duotų,
Kad kailiuką sušukuotų,
Noriu padažyt blakstienas,
Noriu, noriu, noriu... Vienas
Lovoje gulėt!

Viską pildo — Robotėlis.

Mikas,
Rytą atsikėlęs,
Dairos — kas yra?
Ten baseinas...
Nardo žuvys,
Sodas ten, o ten tvora,
Už tvoros —
Erdvė žydra.

Mikas spūst paspūst mygtuką,
Televizoriuje — juokas
Skamba, šokiai ir daina...

Kokia nuostabi diena!

Nėr storulio! Jis išėjęs!
Už langelių pučia vėjas,
Čia gi — šilta ir smagu.

Mikui trūksta — tik draugų.

Mygia mygtą — balta, žalia...
Ir ūmai iššoka — pelės,
Storos žiurkės ir kurmėnai,
Stambūs pacai pašlemėkai
Puola cypdami namus,
Rausias po visus kampus,
Ką suradę daužo, pliekias,

Sklinda alisas nuožmus!

Mygtukus pradėjo spausti,
Visas namas ūžti, gausti
Ėmė — žiebė elektra!

.....
.....
Robotėlis? Jau nėra!

Laimė, sulėkė kaimynai,
Iššaukta ir priešgaisrinė,
Tuoju greitoji atvažiuos...

Trys pelėnai — sudraskyti,
Trims — galvoj kažin kas švyti,
Vienas guli po stalu
Tarp bobulės virbalų...

Gaila pasakos gražios!

O morales? Kur morales?
Nėr moralo! Mat jį galas!

Gaila senio, gaila pelio,
Gaila rausvo Robotėlio!
Gal vaikai jį pataisys,
Jei storulis paprašys?!

GRAUDI ISTORIJA APIE PRANIUKO RANKĄ

Peliukas Mikas ją girdėjo Karoliniškėse 1985

Vaikai, mes dabar
Gyvenam
Ten, kur — namas palei namą!
Daugiaaukščiai,
Daugiaaukščiai, —
Stovi kaip
Baltieji paukščiai,
Jų papėdėje — aikštelės,
Kur visi
Pažaisti galim.

Ten sūpuoklės, ten smėliukas,
Rausvas grybas,
Nameliukas
Ir gyvatvorė liauna.
Gatvė
Raitosi, pilna
Skubančių žmonių, mašinuų...
Aš manau,
Kad patys žinot,
Kaip čia vaikštau,
Kaip žaidžiu.
Vasaros metu skaisčiu
Aš į kiemą
Išeinu,
Susitikti ketinu
Levą, Praną
Ir Onutę...

Kurgi jie
Galėtų būti?

Anava,
Ranka man moja!
Bet mašinos
Tik važiuoja,
Kitos suka
Ir pro mus
Palei statomus
Namus.

Aišku, aš bijau
Mašinos,
Gali juk suvažinėti!
Lai sau moja!
Moku vienas
Ir be tėčio
Pastovėti,
Kol jinai
Aplenkis mane.
Jau pranėrė
Mašina!
Aš gerai apsidairiau,
Ir pro petį, ir kairiau,—
Gali juk
Kita važiuoti...
Ne! Man regis,
Laikas drožti!

— Labas, Levai!
Ar jau sveikas?
— Sveikas. Tik va
Šitas vaikas
(Jis man rodo į Pranelį)
Rankos net paspaust
Negali...
Sugipsuota,

Parišta,
Tokia didelė, balta,—
Tai matai,
Kas per rankelė,—
Drambliui kiaušą
Perskelt gali!

— Sveikas, Pranai!
Kas nutiko?
— Kas nutiko?
Toks dalykas.
Viskas — baisiai paprastai.
Namo kampa
Ar matai?
Aš lėkiau,
O ji — išniro...
Kas paskui?
Kažin koks vyras
Griebė rėkiantį mane...
Greitai sulėkė minia,
Skausmas, ašaros
Ir kraujas,
Ir — baltutė palata,
Vos girdžiu,
Kažko teiraujas
Tėvas, dėdė ir teta.
Daug vaikelių
Sugipsuotų,
Rankų, kojų
Subintuotų
Priguldyta,
Kur žiūri,
Nuotaika
Labai niūri.

O! Ilgai ten išgulėjau,
Galvą švietė
Rentgenu,
Kiek kenčiau,
O kaip skaudėjo!
(*Rodo ranką*)

Kiek dienų
Man teko klykti,
Naktį — negali užmigti,
Sudedi akis —
Kas daros...
Nežinai, kažkoks košmaras!
(*Grimasas kelias padaro!*)

Tu žinai,
Kas tai yra?
Tai, brolau,
Tik rėkia, stveria,
Su tavim kažkas
Negera darosi,
O ką — neaišku...

Parašiau tėveliams laišką —
Atsiimkite, prašau...
Dar daug visko
Pirašiau,
Pirašiau,
Kad būsiu geras,
Kad čia liūdna,
Nuobodu...

Mikai, Mikai,
Kaip graudu,
Vasara visa — per nieką!

Niekad taip daugiau nelėksiu!
Ir kitiems dar pasakysiu,
Kad reik saugotis mašinos
Ne vien gatvėj, ir — kiemuos!
Pagailėti
Reik mamos,
Tėčio, brolių, daktarų,
Savo kaulų,
Šnarių,
Savo kojų
Ir galvelės...

Prisireikti dar jos gali —
Jūrininku noriu būti!

Būsi, Pranai!
Jau sveiksti!

Aš kalbu,
O man graudi
Ašarėlė nuriedėjo...

Prano čia
Visi gailėjo.
Susispietę daugiaaukščiai
Galvomis lingavo baugščiai,
Ir sūpuoklės,
Ir beržai,
Šviesūs priemiesčio daržai,
Kur Neris prabėgdama
Žmones guodžia
Kaip mama.

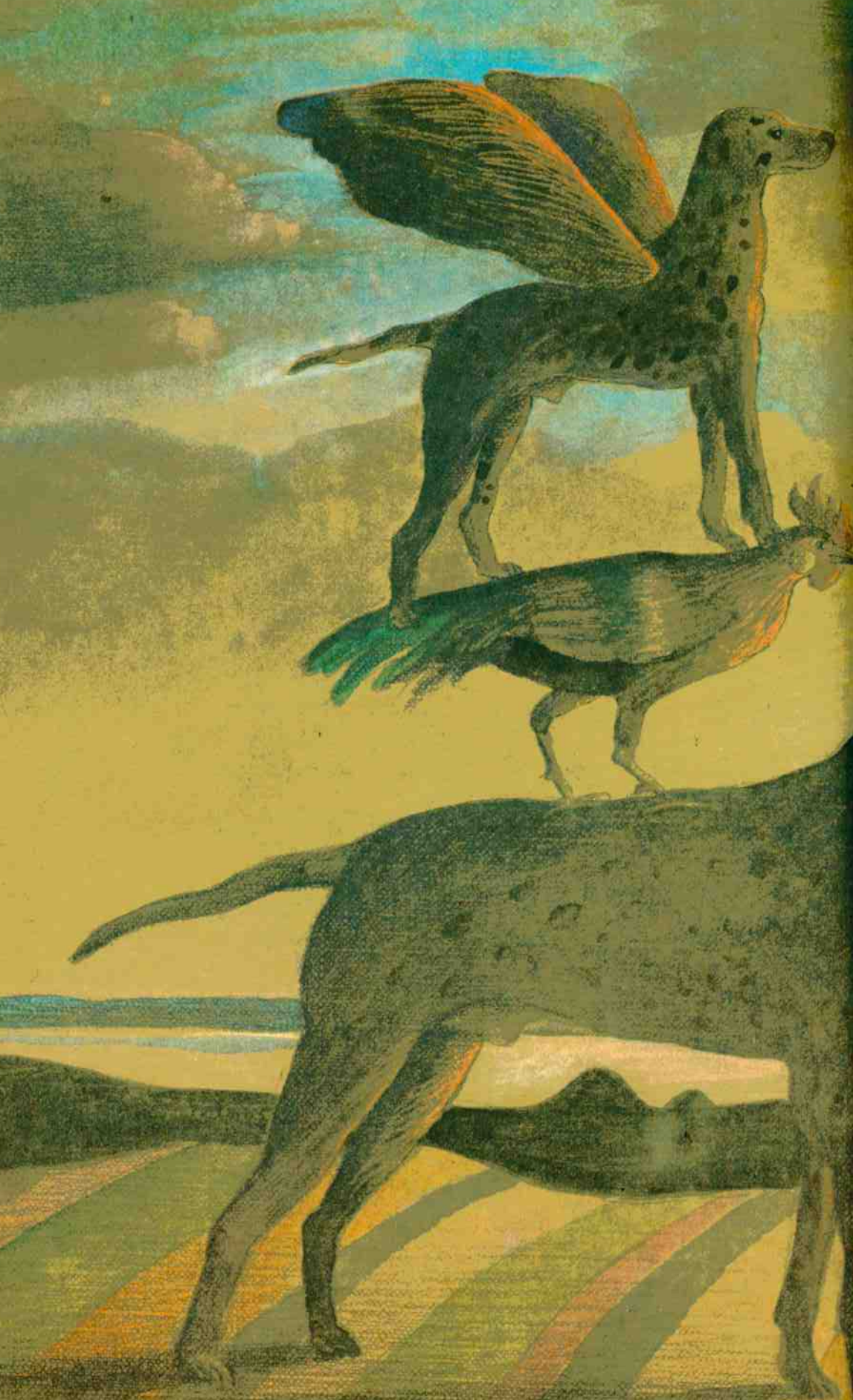
Parėjau namo,
Vis viena

Neramu kažko,
Dar dieną
Vaikštinėjau aš,
Kol šitą
Daiktą ryžaus
Aprašyti,
Apsakyt — ant balto
Juodu... Kas išėjo?
Atiduodu,
Jums nešu, vaikai,
Gražiuoju,
Perskaitykite!

Dėkoju!

ISTORIJA APIE MERGAIŲ
LIŪNĒ IR JOS ŠUNELĪ MUNĪ

Ko tik žemēje nebūna!

Buvo Liūnē
Plepaliūnē,
Ji turējo
Šunį Muniį.

Munis — žaidžia
Su ramunēm,
Liūnē plepa
Su drauge,
Jeigu Muniui
Liūdna būna —
Munis
Domisi sraige...

Viskas, regis,
Normalu:
Saulė teka
Virš šilų,
Išsijungia
Elektra,
Kur pažvelgsi,
Ten ramu,
Tik kad veikti
Kas nėra!
Tėvas ir mama
Darbe,
Paršas žvygteli
Gurbe,
Dvi vištelės

Ant skiedryno
Grūdeliu
Pasidalino...

Ėgi, mašina kaimyno!
Dėdės Jono
„Žiguliai“
Pradaryti pakeleėj!

Liūnė, Aistė
Apsidairė...
Vė rakčiukai!
Capt į kairę!
Vairą dešine imu,
Bėgis —
Sankabą minu...

Taip, lig galo reik išmint!
Munį, Munį reik paimt!

Mašina štai pajudėjo,
Munis baisiai lot pradėjo,
Dreba gaurai pašiaušti,
Pyktis netelpa širdy!

Negirdėtas juk dalykas!
Munį vienišą paliko!
Pasivyti Munis nori,
Mašina jau —
Laužo tvorą,
Munis šoka
Ant kapoto,
Duoda ženklus,
Kad sustotų...

Kur tau!
Šliaužia į daržus!

Vaizdas nelabai gražus,
Mergužėlės išsigando,
Užgesint motorą bando,
Užgesink, žmogau, kad geras!
Pažiūrėk tiktai —
Kas daros!

Priekis įlenktas ir šonai
Išlankstyti nemaloniai,
Liūnė dar šiek tiek vairuoja,
Aistė klykia, panikuoja,
Laimė, Munis susiprato,
Šoko, parlėkė be žado,
Griebė miegantį kaimyną
Už pakinklių —
Trypia, mina,
Loja, net miestelis aidi...

Bėgt abudu pasileidę,
Nukurnėjo ir — už sodo...

Vyrai brangūs!
Man atrodo,
Nepajėgsiu aprašyti
Šito vaizdo: išvartyti
Ir kuolai, ir pagaliai,
Aistė niurkosi žolėj,
Liūnė mėlyna iš siaubo...

Matėt sceną tokią kraupią?
Ne! Nebent kokiam sapne
Arba kino ekrane.

— — — — —

Jūs dabar tikriausiai laukiat,
Kad paklausčiau ką pašaukęs —
Kas čia buvo negerai?

Ne, svarstykim atvirai,
Pakalbèkim atsipūte,
Kaip toks daiktas gali būti.

Kas čia kaltas?
Aistè, Liūnè?
Gal kaimynas?
Gal šuo Munis?

Mat istorija šita
Ne iš piršto išlaužta,
Biržuos vakar atsitiko,—
Pats mačiau!
Štai koks dalykas!
Jeigu popieriaus turi:
„BIRŽAI, SODŲ 4!“

EITI VĚJO PAKRAŠČIU

PIRMASIS NERINGOS PAVASARIS

PAVASARIS NIDOJE

Dar nespėjau atsikelt,
Žydi, žydi, žydi gėlės,
Ir prie žydinčios obels
Stovi baltas katinėlis.

ŠILE

Buvo gurgutis
Vardu Jurgutis,
Nuo eglės krito,
Kažin kur nusirito.

Praėjo metai.

Kitas gurgutis
Vardu Jurgutis
Nuo eglės krito,
Kažin kur nusirito.

Ir taip be paliovos.

RAŠYTOJAS

Apie kiškį parašiau,
Tas iš juoko kreta.

Kiški piški, aš sakau,
Juokis į sveikatą!

Apie varną parašiau,
Kad juoda, kad baras,
Pasakykite, prašau,
Kas su manim daros?

Kol eilėraščių rašiau
Apie marių vėją,
Aš pridurti pamiršau,
Kad kažkas atėjo.

LAIVAS

Stovi mariose laivas,
Laive stovi jūreivis,
Tas jūreivis gražus
Į mane panašus.

Kai užaugsiu, aš būsiu
Jūreivėlis toks pats,
Mamai laišką pasiūsiu,
Laišką — dėdė atneš.

PAVASARIS MARIOSE

Sujudėjo neramiai
Ungurys žalioj gelmėj,
Starkiai, karšiai, ešeriai —
Kaip padangėj vyturiai

Ėmė plaukti ir būriu
Daužėsi lig keturių.

METŲ LAIKAI

Sninga — šviesu, ypatinga,
Šąla, bet dar nebąla,
Lyja — viskas rūdija,
Šyla, bet neprisvyla.

ARITMETIKOS PAMOKA

Jurgutis priedo gurgutis —
Išeina vienas Jurgutis.
Gurgutis priedo Jurgutis —
Irgi išeina Jurgutis!

Jurgutis ir du gurgučiai —
Vis vien tik vienas Jurgutis,
Gurgutis ir du Jurgučiai...

Bet čia jau kažkokie niekučiai!

DAINOS MOTYVAS

Ir vėl girdžiu aš dainą:
„Kalifornija...“
Dainuoja moteris,
Jai pritaria voltorna,

Girdžiu balsus prie jūros:
„Grižk namolei...“
Grižtu.
Bet kur buvau aš ligi šiolei?..

MELANCHOLIJA

Vaike, tu man išūžei ausis!
Melancholija — tai liūdesys...
Taip, tikrai žinau, kad liūdesys,
Betgi tu man išūžei ausis!

PAMARIO RYTAS

Lengvas dvelksmas iš žalių giraičių,
Kopos pilnos mėlynų našlaičių,
Plaukia jachta numeris devintas,
O prie namo rožės pasodintos.

KELIAS Į KLAIPĖDĄ

Dieną kelias, naktį kelias,
Aš einu, o jis vis kelias,
Aš gulu, jis — kelias, kelias,
Tai kada jis gula — kelias?

ATODŪSIS

Ir aš mažas buvau,
Menu, šį tą laužëm...

Tik į akmenis taip smarkiai
Butelių nedaužėm...

LOPŠINĖ

Miglovara —
Miglą varė,
Kol naktužė
Pasidarė.

Rasakila —
Rasą kėlė,
Kol nutrūko
Pasakėlė.

VAIZDELIAI IŠ MARIŲ

Langas štai kaip televizorius,
Palei krantą jachtos,
Senas meškinas Izidorius
Ilsisi ant tachtos.

Jau žvejai namo parplaukė,
Jau užtemo kopos,
Už tų kopų jūra staugia,
Baltai apsisupus.

Aš norėčiau čia gyventi,
Vaikščiot marių pakraščiu,
Dalyvauti varnų šventėj
Senu kuršių papročiu.

Atmenu, atžėlė rožės,
Skubinausi kelti,
Su Jeronimu nudrožėm
Remontuoti valtį.

Kiek gražaus prabėgo laiko
Nuo gegužės mėnesio? —
Žydinti ieva sulaiko,
Kausto mano dėmesį...

KARVAIČIŲ KAIMAS

Kažin kokie šešėliai —
Tamsoj degtuką brėžiu,
Nejaugi atsikėlei,
Liudvikai Rėza?

Arklelis nukinkytas
Rupšnoja kiemo žolę,
Ir knygos suguldytos
Kaip vėgėlės ant suolo.

Tai va žila motulė,
Va Prūsija, va marios,
Kur paslaptys didžiulės
Žmogeliui atsidaro.

Atsimeni, važiavom,
Arklelis toks sukaitęs,
Gegutė užkukavo,
Šnekėjo Donelaitis.

„Ateis žiema netrukus,
Uždės ant marių stiklą,

Eis kuršiai, lietuviukai,
Prūseliai į mokyklą...”

JACHTOS

Marios nutaškytos
Perlais, sidabreliais,
Baltos jachtos plaukia
Vėjo pakraštėliais.

Ak, kad aš galėčiau
Eiti vėjo pakraščiu,
Būtų įdomu man,
Įdomu, nes — paprasta.

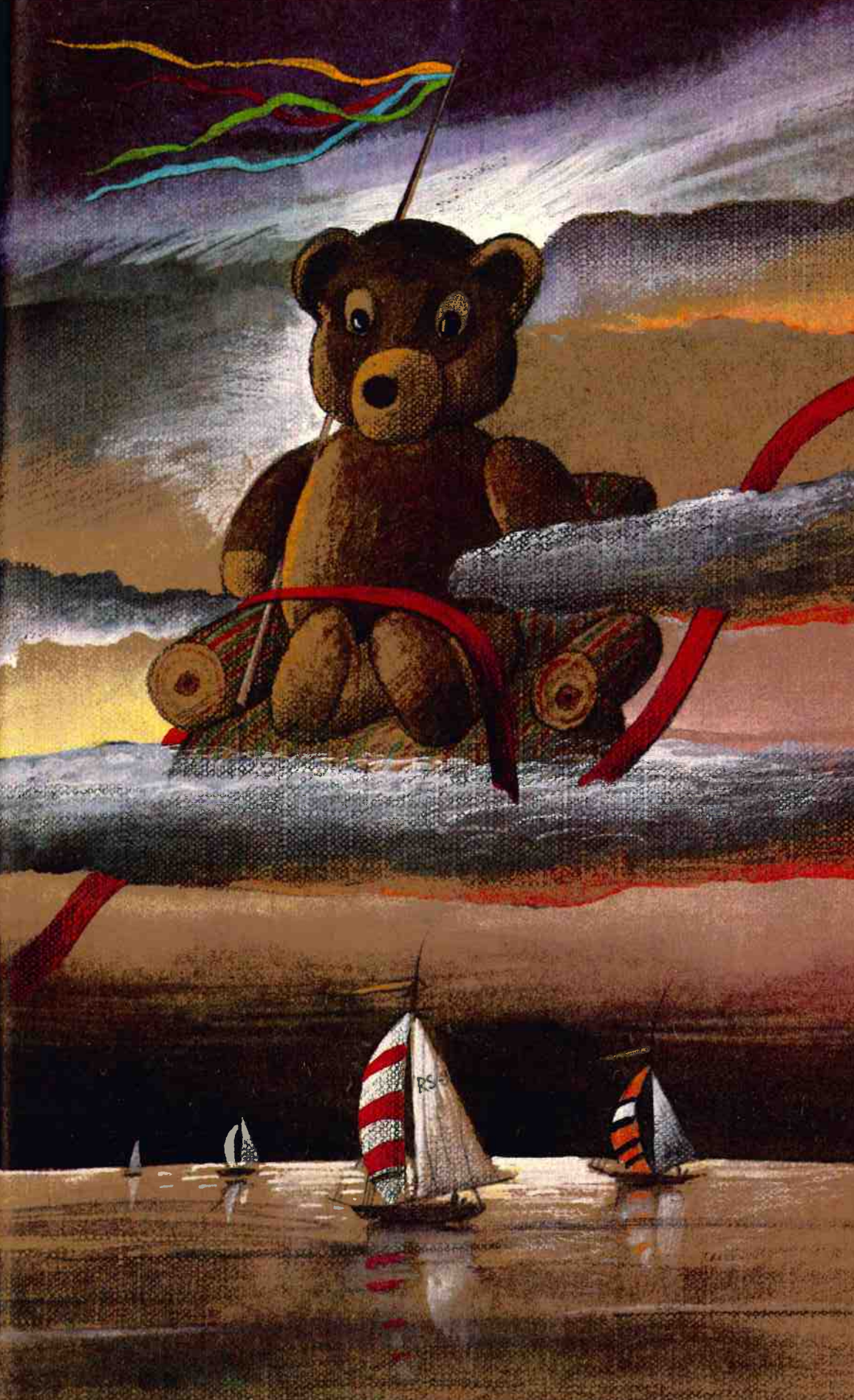
Klaipėdoj gyveno
Šemerys, poetas,
Mokė šito meno
Vaikus, kitką metęs...

JONAS BRETKŪNAS IŠ XVI AMŽIAUS

Vakar pro Eitkūnus
Buvo atėjęs
Jonas Bretkūnas,
Senų knygų vertėjas.

Jis nieko nesakė,
Bet kažką minėjo,
Švietė mėlynos akys
Seno knygų vertėjo.

Šitas žodis — graikiškas,
Anas — iš Judėjos...
Buvo toksai vaikiškas
Pastorius, vertėjas.

Žvirbliui sakė — žvarbti,
Vieversiu — virvėti,
Virvei — suktis, vytis,
Vaikams — vaikštinėti...

Dar kalbėjo: Prūsioj
Žmonės baltai prausias,
Ir visi išprusę jie,
Žino, ko neklausi...

GROBŠTO RAGAS

Aš klausau, ką vėjas
Man į ausį pūščioja:
Ten, kur Grobšto ragas,
Andai buvo Prūsija...

Prūsija — tos palvės,
Prūsija — Rasytė,
Prūsija — po galva
Akmenėlis švyti.

Prūsija — tos žuvys,
Kur po dugną plauko,
Prūsijos lietuviai,
Miegantys ant lauko.

Juos arkliai apstoję
Šiurkščią žolę peša,

Sambijos lietuviai
Pieno gerti neša...

KARALIAUČIUS PRIEŠ 500 METŲ

Kulvietis su Rapolioniu
Karaliaučiuje iš lėto
Ėjo, vesdamiesi žmones
Linkui Uni-versiteto.

Šitaip sakė jie, beje,
Švento Herkaus aikštėj:
„Laikas jau Lietuvoje
Gražias knygas leisti!“

Ornamentais išpaišytas,
Su žvėreliais gulinčiais...
O svarbiausia — parašytas
Ne bet kaip — lietuviškai!

SUKILIMAS 1261

Herkus Mantas, Auktuma ir Glandas —
Trys vadai aštrius kardus galando,
Ir, sukilę vieną naktį gūdžią,
Kryževius į Aistmares sugrūdo.

Karaliaučiuje aukštos pilys griuvo,
Į pagalbą ėjo ir lietuviai,
Bet ant kelių Prūsija suklupo,
Kai užpuolė iš visos Europos...

PRŪSŲ VALDOVO VAIDEVUČIO TESTAMENTAS

Dienos — tegul būna
Dienomis,
Naktys — tegul būna
Naktimis!

Vieversys — tebūna
Vieversys,
Plaukas — plauku,
Ausimi — ausis!

Vandenys — tebus
Vandenimis.

Baltija —
Tebus vakaruose,
Žuvys — mano tėvo
Tinkluose!

Dainos — tegul lieka
Dainomis!

Vandenys tebus po žvaigždėmis!

RITERIŲ KARO KELIAS

Dabar čia briedžiai vaikšto,
O andai — geležiniai...
Sulindę kaip į ankštis,
O marškiniai — grandiniai...

Po du, po tris, po viena,
Kitus arkliai vos nešė...
Kur nunešė? O dieve,
Gal danguje atrasi?..

Aš nežinau, kur dingo
Tie riteriai, kryžiuočiai,
Tas kelias — nelaimingas,
Nei eiti, nei važiuoti...

ANTRASIS NERINGOS PAVASARIS

MES IR JŪRA

Kai mes buvome
Prie jūros,
Jūroj buvo
Bangos sūrios.
Mes stovėjome
Prie jūros,
Jūroj daužės
Bangos sūrios.
Mes atsigulėm
Prie jūros,
Jūra žvilgčiojo
Paniurus.

MERGAITĖS PRAŠYMAS

Akmenėli, akmenėli,
Pasislink bent truputėlį,
Akmenėli, akmenėli,
Atiduok man kastuvėlį!
Ir tėvelį, ir mamytę,
Ir sušlapusią lėlytę!

LAIŠKAS

Aš — esu maža Urtytė,
Atsargiai teskraidu bitė!

Musės, paukščiai ir drugiai
Tegu skraido atsargiai!

PIRMASIS PRAŽYDĖJIMAS

Ir kur tai girdėta,
Ir kur tai matyta,
Pavasaris žemėje
Vėl kaip kadais...
O vieną pavasarį
Nidoj pražydo
Maža obelytė
Raudonais žiedais.

ŠARKELE VARNELE

Parduotuvėj
Pirko švarką
Mėlynų,
Juodų spalvų...
Šarka, šarka,
Tu patarška,
Ko nepaprašei —
Gelsvų!..

ŠYŠKRANTĖJE

Pasodino šaltalankį
Girininkas Bartuška,

Žmonės lankė šaltalankį
Ir šnabždėjosi kažką.

Aš taipogi nuėjau,
Ant suoloelio nutūpiau.
Vėjai pūtė vis smarkiau,
Skilo ledas upėse.

Ar jau būsi amžinai
Tu prie mūsų Nemuno?
Varnos juokiasi dažnai
Čia iš mūsų gyvenimo.

Šaltalankiui žiedelius
Marių vėjas supūtė,
Girdime balsus — varlių —
Kroko lankos pusėje.

Ir kregždutės mūsų kieme
Vyt-vyt-vyt vis vytija,
Ramuma ir skaidruma
Rusnėje, Skirvytėje.

KOPOSE

Kopų žolės, matuojančios laiką,
Vaikšto briedis, iškėlęs ragus,
Čia sesiabrolių mėlynas daigas,
Jūros, marios ir melsvas dangus.

Mes — iš Kuršmarių mėlyno dugno,
Mes iš smėlių kruopelės baltos
Ir iš saulės, sukūrusios ugnį
Ant tos kopos, dangun įkeltos.

ŠVYTURYS

Šaltalankiai prie švyturio, vasara,
O mergaitė, nukorusi kojas
Nuo suoliuko, į temstantį vakarą
Ilgą dainą — kaip kaimuos — dainuoja.

KAŠTONAI ŽYDI

Kaštonų žvakės dega
Ir niekas negesina,
Jų baltos liepsnos plaukia
Tiesiog į debesyną!..

Ar atmeni, Jurguti,
Kokia graži žvakidė —
Seni, balti kaštonai
Į mareles pasvydę.

ŽVEJŲ TROBOS LANGELIS

Pro tokį langelį mažytį
Pasaulis buvo matyti
Prie marių gyvenančiam žmogui
Po nendrių šiugždančiu stogu!

Matyti buvo tos marios,
Pakrantėje bangos daužės,
Atplaukdavo valtys. Ir karas
Pro šitą langelį laužės.

Išplaukdavo į amerikąs
Daug vyrų, į Hamburgą,
Klajojo Naglis, ir Neringą
Šunelis vokiškai ambrijo.

Visokios veisėsi žuvys,
Betrūko nebent delfino,
Ir Tomas Manas buvo
Lietuvoje kaip tėvynėj.

Daiktai, daiktai man gražiausia,
Štai barškalas stintoms ginti,
Prie durų vāgis, neklausęs
Kepurę gali kabinti...

SENA FOTOGRAFIJA

Mačiau Neringos muziejų —
Fotografija amžiaus galo...
Atpustyti kaulai rūdija,
Žmonės — žuvis sau gauda.

Prie senkapių meškerioja,
Senolių kaukolės žiūri,
Vėjas smėlį nešioja,
Kopas pila — kepurėm.

Gerai įsižiūrėkit,
Vaikutis meškerę laiko,
(Varna tikriausiai rėkė,
Laukė žuvies ant kraigo).

Varnas kiti čia gaudė,
Kopas tinklais užtiesę,

Po kaulelį išglaudę,
Kišo į burną liesą.

Ir šaukė pro šitą vargą:
„Sveikas, svieteli margas!“

ALYVŲ ŽYDĖJIMO METAS

(skiriama Jonui Avyžiui)

Tokių žydrų gelmių
Niekas niekur nesuras,—
Alyvos prie namų
Išvirto į marias.

O krūpčioja beržai,
Kaip andai Lietuvoj,
Kokie švieži bezai,
Kokia šviesa galvoj!

KELIONĖ PER ŽEMAITIJĄ

Žiūrėk, kas ten krapštosi,—
Kaip Žemaitės „Raštuose“!
Varnėnas parlėkęs
Švilpia išsišiepęs!
Senė bulves meta,
Vaikas arklį veda,
Kai prapuola rūkas,
Šliaužo traukinukas!
Kur vandens matyti,
Ten purienos žydi,

Blinstrubiškėj ąžuolas
Stovi, senas kežulas.

Ir šitaip Žemaitijoje
Šviesu kaip su lelijom,
O man geriausia būtų,
Kad pamatyčiau rūtų...

Ne vainikui pinti —
Akims paganyti!

VAKARAS SU LELIJA

Lelija, lelija
Švietė mano galvoje!
Kur beečiau, lelija
Švietė mano galvoje,
Ką daryčiau, lelija
Švietė mano galvoje!

DVIEJŲ ŽMONIŲ POKALBIS

Per visą Neriją
Sakytum iš po šydo —
Dviejų spalvų
Sesiabroliai pražydo...

Našlaitės, aš sakau
Tau jau kelintąsyk!..
Sesiabroliai, sakau,
Sakau tau, netrukdyk...

ANTRAS ATODŪSIS

Prisiminiau aš jotvingių beržynus...
Kokia šviesa baltoj tankmėj ištvinus!
Kamienai šviečia, gieda paukščių tuntas...
Deja, jau mirė penktas ar aštuntas.

Ir žemuogės užnuodytos, mėlynės,
Ir mano senas ežeras Snaigynas,
Teirūs gal guli — negyva žuvis,
Gal nieko gyvo ten nėra išvis?

Gal išmirė kaip Prūsija per marą...
Kodėl gi taip dažnai žmogus sapnuoja karą,
Nors neatsimeni, regėjai tik kine...

Aprauda gegužės Rasytėj... Ką? Mane?

ANTRAS POKALBIS

Man įdomiausi žmonės,
Kur įvairūs...
Aš pritariu.
Nereik man dešinės,
Duok kairę...

Patinka man, kai eina,
Nesidairo...
Tik tiesiai nespoksok,
Būk truputėlį žvairas!..

KAROSAS KELIAUNINKAS

Kad karosas vaikščiotų —
Gražus būtų ponas!
Į langą pabelstų
Visas geltonas.

Kas iš jūsų miestų?
Sausos nebent žuvys...
Laba diena! — tartų,—
Gal mokat lietuviškai?

SKAIČIUOTĖ

Kas bebūtum,
Kur esi,
Žemėje
Ar debesy,
Kas bebūtų,
Juokus baik,
Parše,
Parše,
Ne-a-teik!

PRIE NEMUNO

Zuiki, kad tave galai,
Kur tu nosį nušalai?
Meškeriojau Nemune,
Jonas paėmė mane.

Skrido varna su strazdu,
Skrido, skrido vienu du,
Strazdas sako: „Ga-ga-ga,
Tavo striukė su saga!“

Èjo Jonas meškeriot,
Aš žiūrėjau nuo tvoros,
Zuiki, kad tave galai,
Kur čia kimba šapalai?

Nemune, Nemune,
Elė paslėpė mane!

RANKA

Jonas valgė ir išbalo —
Slenka laikraštis nuo stalo!
Vos tik lenkiasi, staiga
Griebia laikraštį ranka!

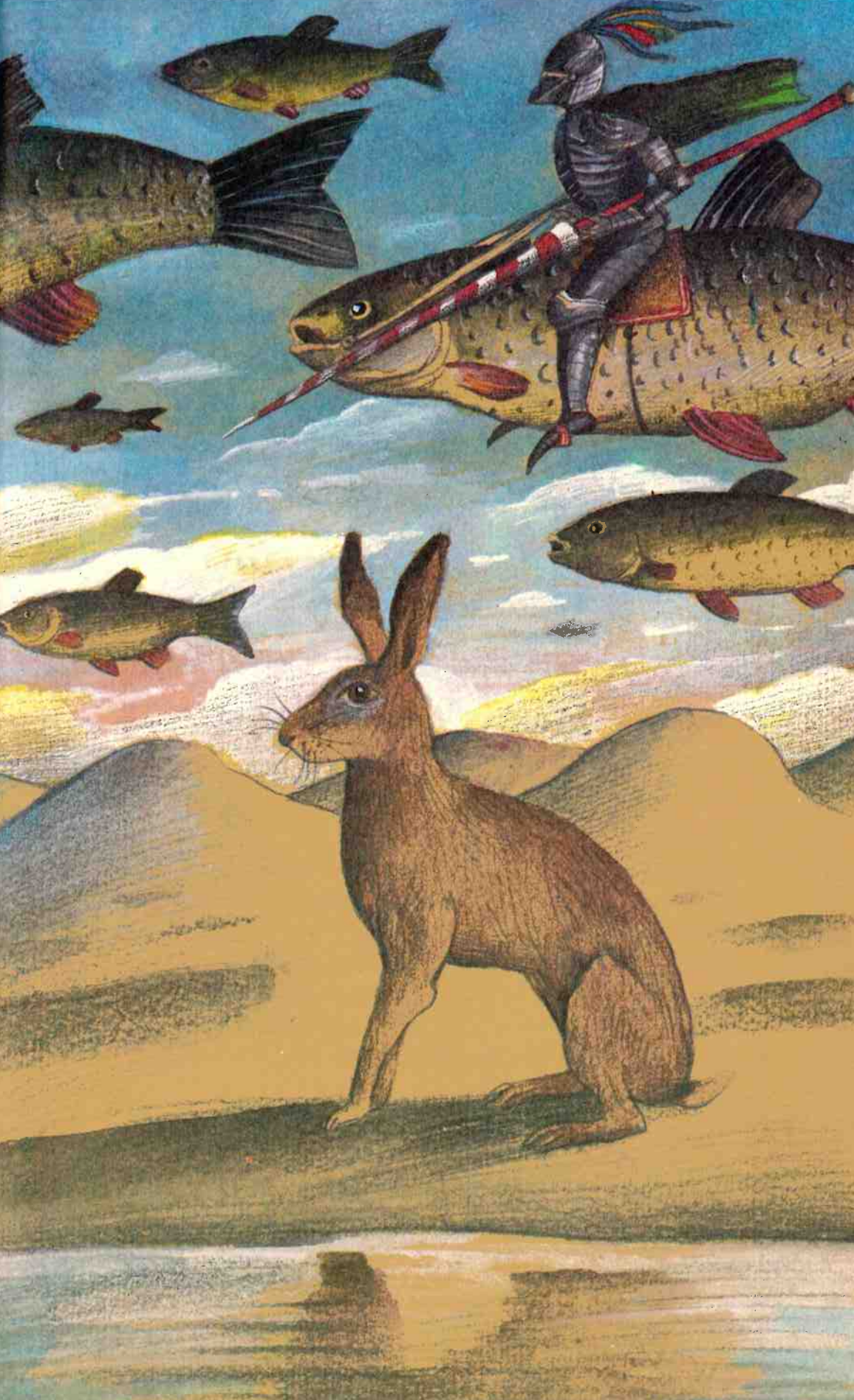
Apsidairo. Pučia vėjas,
Durys pačios darinėjas,
Ima šaukštą, ką sau manot,
Šonus jam ranka kutena!

Šlamšt užuolaida žydra,
Niekur nieko nebėra.

TAS KLASTŪNAS LAPSUKYS

Suko, suko,
Suko, suko,

Suko lapą
Lapsukys.

Suko, suko,

Suko, suko,
Suko lapą
Lapsukys...
Kas ir ką jam pasakys?
Beržui muilina akis!

KELIO ŽENKLAI

Boružėle, neik per kelią,
Eik tenai, kur žolės želia!
Boružėle, suk čionai,
Man kalneliai, tau — kalnai.

Man kairė, tau dešinė,
Boružėle, lenk mane!

VARLĖ YRA GEGUTĖ?

Kurkia varlės Lietuvoj,
Rietave ir Linkuvoj
Gieda varlės kaip gegutės —
Kaipgi čia galėtų būti?

Joną klaust aš ketinu,
Ar gegutė be sparnų,
Tai vadinasi varlė?

Kaipgi čia galų gale?
Kur varlė, o kur gegutė?
Gal priklauso nuo sparnų,
Gal nuo skambesio dainų?

BŪRIMAS IŠ SKRENDANČIŲ PAUKŠČIŲ

Jeigu bus Jonas?
Laivo kapitonas.
Jeigu bus Petras?
Patiks teatras.
Jeigu bus Morta?
Važiuos į kurortą.
O jeigu Urtė?
Urtė?
Obelį purtė...
Tebus ji didžturtė!

VARNA PETRONĖ

Varna Petronėlė
Anksti atsikėlė,
Nusivalė snapą,
Nusiskynė lapą,
Kar kar kar,
Aš norėjau dar
Ko nors paragauti!
Reiktų sūrį gauti...

Maža ko norėtum!
Sūris — pasakėčioj,

Pabandyk ištraukti,
Reikia žiemos laukti,
Eiti į skaityklą,
Pasiimti knygą...

Kas moka skaityti,
Tam nereik skraidyti,
Nereik beržuos karkti,
Varnų vargo vargti.

NUOTRAUKA IŠ NIDOS

Sėdi tėvas, motina ant kelių
Laiko vaiką. Nematyt batelių!
Tėvas — laiko rankoje kepurę,

Motina kažko į jūrą žiūri...
Nepatinka nuotrauka šita man!
Atmenu, fotografavo kaime,
Buvo sesės, pusbroliai, senelis,
Man prie kojų glaustėsi šunelis,
Nuotraukoj iš Molainių ne kartą
Net arklys įlisdavo į kadraį!
Čia — vienui vieni, kažkur tarp kopų,
Kam žmonėms vieniems fotografuotis?
Nebelieka jokio atminimo,
Ilgesys tiktai, gaudumas ima...
O, kai daugelis išvien susėda,
Plaukus susiglosto ir užgieda,
Pritaria vaikai tokiais plonais balseliais:
Lia lia ly lia, lia lia lia lia,
Lia lia...

NAKTĮ PRIE JŪROS

Myliu aš Aušrinę ir Mėnulį,
Jūrą myliu, kur po kojom guli,
Dangų myliu aš — visa dvasia,
Tokį, kaip Maironio eilėse.

ATISISVEIKINIMAS

Kukavo gegužės beržynuos — kaip Šimonio —
Prie jūros gintarų ieškoti ėjo žmonės,
Ieškojo savo laimės — minutėlei.
Mes atsisveikinom. Sudievu, pakraštėliai!

TURINYS

Paukštė ulbuonė	5
Karalaitė ant svarstyklių	33
Užburtoji mergaitė ir slibinas	61
Mikas ir raudonas robotėlis	77
Graudi istorija apie Praniuko ranką	83
Istorija apie mergaitę Liūnę ir jos šunelį Munį	91
Eiti vėjo pakraščiu	97
Pirmasis Neringos pavasaris	
Pavasaris Nidoje	98
Šilė	98
Rašytojas	98
Laivas	99
Pavasaris mariose	99
Metų laikai	100
Aritmetikos pamoka	100
Dainos motyvas	100
Melancholija	101
Pamario rytas	101
Kelias į Klaipėdą	101
Atodūsis	101
Lopšinė	102
Vaizdeliai iš marių	102
Karvaičių kaimas	103
Jachtos	104
Jonas Bretkūnas iš XVI amžiaus	104
Grobšto ragas	106
Karaliaučius prieš 500 metų	107
Sukilimas 1261	107
Prūsų valdovo Vaidevučio testamentas	108
Riterių karo kelias	108

Antrasis Neringos pavasaris

- Mes ir jūra 110
- Mergaitės prašymas 110
- Laiškas 110
- Pirmasis pražydėjimas 111
- Šarkelė varnelė 111
- Šyškrantėje 111
- Kopose 112
- Švyturys 113
- Kaštonai žydi 113
- Žvejų trobos langelis 113
- Sena fotografija 114
- Alyvų žydėjimo metas 116
- Kelionė per Žemaitiją 116
- Vakaras su lelija 117
- Dviejų žmonių pokalbis 117
- Antras atodūsis 118
- Antras pokalbis 118
- Karosas keliauninkas 119
- Skaičiuotė 119
- Prie Nemuno 119
- Ranka 120
- Tas klastūnas lapsukys 120
- Kelio ženklai 122
- Varlė yra gegutė? 122
- Būrimas iš skrendančių paukščių 123
- Varna Petronė 123
- Nuotrauka iš Nidos 124
- Naktį prie jūros 125
- Atsisveikinimas 125

ВБК 841.7-5
Ge 43

JAUNESNIAM IR VIDUTINIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI

ГЯДА Сигитас. ПРИНЦЕССА НА ВЕСАХ. Поэмы и стихотворения. Иллюстрировал Гинтарас Гесавичюс. Для младшего и среднего школьного возраста. На литовском языке. Издательство «Витурис», 232600. Вильнюс, Альгирдо 31

Sigitas GEDA. KARALAITĖ ANT SVARSTYKLIŲ. Poemos ir eilėraščiai. Redaktorai N. Daujotytė, J. Mečkauskas. Men. redaktorius A. Klimas. Techn. redaktorė L. Sergejeva. Korektorė M. Vaineikienė

ИБ № 739

Duota rinkii 88 08 04. Pasirašyta spaudai 89 02 17. Leidinio Nr. 632. Formatas 70×108/16. Popierius ofsetinis Nr. 1. Garnitūra „Taimis“, 14 punktų. Ofsetinė spauda. 11,2 sąl. sp. 1. 46,03 sąl. spalv. atsp. 8,65 apsk. leid. l. Tiražas 45 000 egz. Užsakymas 1405. Kaina 90 kp

„Vyturio“ leidykla, 232600, Vilnius, Algirdo 31

Spausdino K. Poželos spaustuvė, 233000, Kaunas, Gedimino 10

4803390202—038
G   43—89
M856108) — 89

ISBN 5—7900—0208—0

С „Vyturio“ leidykla, 1989